

Dokumentace historických německých hřbitovů na území Plzeňského kraje

Dokumentace historických německých hřbitovů na území Plzeňského kraje

Vydalo Omnium Nord z.s.
Texty Jakub Děd, Barbora Větrovská
Fotografie Jakub Děd, Barbora Větrovská
Grafická úprava Barbora Větrovská
Praha 2022

Tato publikace vznikla ve spolupráci se spolkem Omni Cimiterium z.s.

Publikace vznikla v rámci projektu „Dokumentace historických německých hřbitovů na území Plzeňského kraje“, který byl realizován s podporou Rady vlády pro národnostní menšiny v roce 2022 v rámci programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků pro rok 2022.

Realizační tým:
Barbora Větrovská, Jakub Děd, Amálie Nikodýmová

Kompletní fotodokumentace je k dispozici na webu www.cimiterium.cz

Obsah	
Projekt „Dokumentace německých historických hřbitovů na území Plzeňského kraje“	3
Úvod	3
Prováděcí shrnutí závěrů projektu dokumentace	3
Počet německých hrobů na hřbitovech v Plzeňském kraji	3
Hřbitovy s největším počtem německých a neoznačených hrobů v rámci okresů Plzeňského kraje	3
Obecný popis projektu	4
Problematika německých hřbitovů	4
Premisa	4
Význam paměťových institucí	4
Cíle projektu	4
Vize	4
Cíle projektu	4
Výstupy projektu	5
Charakteristika Plzeňského kraje	5
Počet hřbitovů v Plzeňském kraji	7
Plocha hřbitovů v Plzeňském kraji	7
Analýza a rozbor počtu hřbitovů na základě dat ČSÚ a výsledků dokumentace hřbitovů	7
Hřbitovy z pohledu vlastnictví	7
Počet německých hrobů na hřbitovech v Plzeňském kraji	8
Hřbitovy s největším počtem německých a neoznačených hrobů v rámci okresů Plzeňského kraje	8
Oblast bývalých Sudet v rámci Plzeňského kraje – výsledky dokumentace	8
Vybrané městské hřbitovy v rámci jednotlivých okresů Plzeňského kraje	9
Okres Domažlice	9
Okres Klatovy	9
Okres Plzeň-jih	9
Okres Plzeň-město	10
Okres Plzeň-sever	10
Okres Rokycany	10
Okres Tachov	11
Zničené nebo poškozené hřbitovy v Plzeňském kraji	12
Židovské hřbitovy v Plzeňském kraji	13
Samostatné přílohy:	
Analýza a rozbor na základě dat ČSÚ z roku 2011 a výsledků dokumentace hřbitovů z roku 2022	
Dokumentace hřbitovů podle jednotlivých okresů Plzeňského kraje	

Projekt „Dokumentace německých historických hřbitovů na území Plzeňského kraje“

Úvod

Projekt „Dokumentace německých historických hřbitovů na území Plzeňského kraje“ (dále jen „Projekt“) byl zaměřen na dokumentaci německých historických hřbitovů v Plzeňském kraji.

Realizován byl v roce 2022 spolkem Omnium Nord z.s. a Omni Cimiterium z.s. s podporou Rady vlády pro národnostní menšiny v roce 2022 v rámci programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků pro rok 2022.

hřbitov Dolní Jamné

Prováděcí shrnutí závěrů projektu dokumentace

Na území Plzeňského kraje bylo v rámci projektu zaevidováno celkem 14.170 německých hrobů a hrobek (3.228 v okrese Domažlice, 2.018 v okrese Klatovy, 457 v okrese Plzeň-jih, 168 v okrese Plzeň-město, 3.918 v okrese Plzeň-sever, 18 v okrese Rokycany a 4.363 v okrese Tachov).

Celkový počet německých a neoznačených hrobů (hroby rozbité, s odstraněnými nápisy na hřbitovech, kde převažují původní německé náhrobky a tudíž je reálné předpokládat, že jde o německé náhrobky) na území Plzeňského kraje dosahuje hodnoty 17.128 (3.667 v okrese Domažlice, 3.223 v okrese Klatovy, 516 v okrese Plzeň-jih, 168 v okrese Plzeň-město, 4.576 v okrese Plzeň-sever, 18 v okrese Rokycany a 4.960 v okrese Tachov).

Počet německých hrobů na hřbitovech v Plzeňském kraji

Na území Plzeňského kraje bylo v rámci projektu zaevidováno celkem 14.170 německých hrobů a hrobek (3.228 v okrese Domažlice, 2.018 v okrese Klatovy, 457 v okrese Plzeň-jih, 168 v okrese Plzeň-město, 3.918 v okrese Plzeň-sever, 18 v okrese Rokycany a 4.363 v okrese Tachov).

Dále byly zaevidovány neoznačené hroby tam, kde se dá s vysokou mírou pravděpodobnosti předpokládat, že byly původně německé. A to z důvodu, že se na daném hřbitově vyskytuje velké množství německých hrobů, nebo kde z historických statistických výkazů obcí ve spádové oblasti hřbitova vyplývá, že zde převažovalo německé obyvatelstvo. Zjednodušeně se dá říci, že jde o oblasti bývalých Sudet.

Celkový počet německých i neoznačených hrobů na území Plzeňského kraje dosahuje hodnoty 17.128 (3.667 v okrese Domažlice, 3.223 v okrese Klatovy, 516 v okrese Plzeň-jih, 168 v okrese Plzeň-město, 4.576 v okrese Plzeň-sever, 18 v okrese Rokycany a 4.960 v okrese Tachov).

Průměrný počet německých a neoznačených hrobů na jeden hřbitov v rámci celého Plzeňského kraje dosahuje počtu 37, v okrese Domažlice 72, v okrese Klatovy 31, v okrese Plzeň-jih 8, v okrese Plzeň-město 6, v okrese Plzeň-sever 56, v okrese Rokycany 0,4 a v okrese Tachov 58.

Hřbitovy s největším počtem německých a neoznačených hrobů v rámci okresů Plzeňského kraje

V rámci Plzeňského kraje je hřbitovem s nejvyšším počtem dohledaných německých a neoznačených hrobů paradoxně obecní hřbitov ve Vidžíně, což je malá obec s cca 27 stálými obyvateli v západní části okres Plzeň-sever. Jedná se o hřbitov s velkým počtem dochovaných starých německých hrobů, které jsou z velké části povalené.

Na celkové ploše obecního hřbitova ve Vidžíně (5.041 m²) bylo dohledáno celkem 596 německých a neoznačených hrobů.

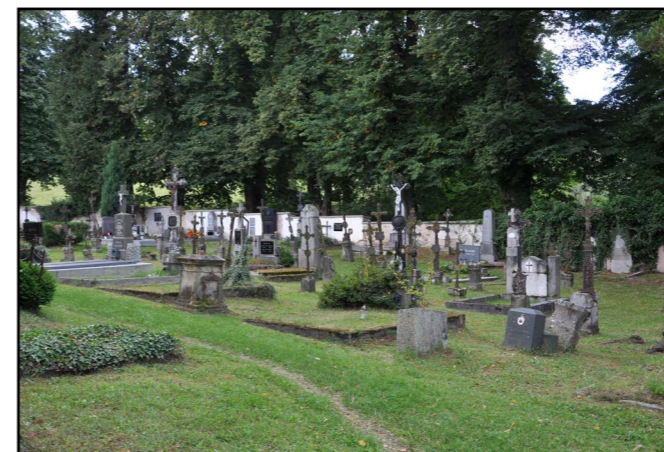
V okrese Domažlice se největší počet německých a neoznačených hrobů dohledal na hřbitově v obci Újezd Svatého Kříže (349), v okrese Klatovy jde o městský hřbitov v Kašperských Horách (478). V okrese Plzeň-jih je hřbitovem s největším počtem německých a neoznačených hrobů hřbitov v obci Bukovec (162), v okrese Plzeň-město má prvenství hřbitov v městské části Litice (75), v okrese Plzeň-sever najdeme největší počet v již zmiňované obci Vidžín (596). Prvenství v počtu německých a neoznačených náhrobků v okrese Rokycany má zaniklý hřbitov u kostela Nejsvětější Trojice v Rokycanech (12) a v okrese Tachov městský hřbitov ve Stříbře (458).

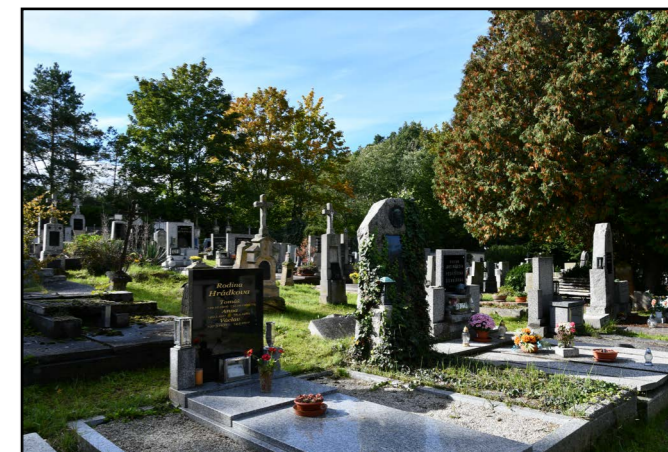
hřbitov Vidžín

hřbitov Újezd Svatého Kříže

hřbitov Kašperské Hory

hřbitov Litice

Obecný popis projektu

Projekt „Dokumentace historických německých hřbitovů na území Plzeňského kraje“ realizovaný v roce 2022 s podporou Rady vlády pro národnostní menšiny v roce 2022 v rámci programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků pro rok 2022 byl zaměřen na dokumentaci všech hřbitovů v Plzeňském kraji s cílem identifikovat staré německé hřbitovy, kvantifikovat a zdokumentovat počty a stav německých hrobů.

Problematika německých hřbitovů

Zcela specifické postavení hmotného kulturního dědictví německé menšiny, zejména v pohraničí, resp. v oblastech bývalých Sudet, je dáno důsledky vystěhování Němců. Absence vazby nových osídlenců na „kulturní obsah“ pohraničních území v nejširším slova smyslu šla ruku v ruce s postupným fyzickým rozpadem nebo i zánikem sídel v krajině a makroekonomickými experimenty minulého režimu. Dopad na stav památek je doložen řadou příkladů, publikací, či výstav, stejně tak jako pokusy o záchranu a obnovu toho, co zbylo.

V naprosté většině jde o památky, považované širokou veřejností za české, ale fakticky spojené s německým kulturním dědictvím. Je zřejmé, že zde existuje nejen český, ale zcela oprávněně především německý zájem o jejich zachování, přestože ne všude s pochopením přijímány. Existuje právní úprava tohoto zájmu, a také praktické projevy jeho realizace, lhostejno zda občany české nebo německé národnosti, ať už z krajanské obce v Německu nebo německé menšiny v České republice.

Jednou z nejpostiženějších oblastí jsou původní, „historické“ německé hřbitovy. Nejde přitom jen o stav v obcích daleko na horách, v opuštěných vesnicích nebo zaniklých obcích. I v řadě větších a velkých měst lze najít opuštěné hroby bývalé městské honorace, rozpadající se rodinné kaple, rozvalená, propadlá a neoznačená hřbitová místa, zapomenuté hromadné hroby. Specifickým problémem, zejména v případě větších měst, je potom mnohdy necitlivý způsob druhotného využití původních německých hrobů a hrobek.

Historické hřbitovy dnes představují jednu z nejvíce ohrožených a opomíjených forem německého kulturního dědictví v České republice, přestože pro německou menšinu i krajanskou komunitu jde vzhledem k objektivním faktorům o velmi citlivou a naprosto převažující oblast zájmu.

Německá menšina pocituje dlouhodobě stav péče o německé kulturní dědictví v pohraničí, zejména o historické hřbitovy a hroby, jako neuspokojivý a závislý převážně na místních nebo krajanských občanských iniciativách, což vede k značným teritoriálním rozdílům v míře jejich ochrany a obnovy.

Český stát rozhodnutím o odsunu německého obyvatelstva znemožnil bývalým vlastníkům řádně pečovat o hroby svých předků tím, že na desítky let uzavřel hranice. Upřel tím prakticky celé generaci lidské právo kontaktu se svými předky, zamezil i vytvoření normálního vztahu generace jejich dětí k původní vlasti. Za mlčenlivého souhlasu a někde i s přispěním české veřejnosti dopustil postupnou devastaci těchto pietních míst.

Premisa

Chce-li být stát považován za civilizovaný, měl by pietně udržovat místa posledního odpočinku minulých generací, lhostejno jaké byly národnosti.

V případě hřbitovů s převažujícím podílem německých hrobů si tuto premisu osvojila mezistátní smlouva č. 521/92 Sb. - Smlouva o dobrém sousedství a přátelské spolupráci, Koordinační rada česko-německého diskusního fóra, kanclář Veřejného ochránce práv, je zakotvena i v novele zákona o pohřebnictví z roku 2017.

V případě zmíněné mezistátní česko-německé smlouvy č. 521/92 Sb. jde zejména o naplnění článků 24 a 30, které výslovně ukládají německé hroby chránit jako místo připomínající tradice druhé strany a součást evropského kulturního dědictví.

I německá strana v podobě krajanských organizací situaci reflektuje potřebu zachování německých hrobů jako „důležitou připomínku německého života v českém státě, každý opuštěný hrob jako nenahraditelnou ztrátu německého kulturního statku“ a apeluje na jejich zachování jako „důležité místo vzpomínek pro naše potomky a jako připomenutí pro mladé Čechy, jako způsob kontaktu se svým zakořeněným domovem“.

Význam paměťových institucí

Potřeba trvalého zájmu paměťových institucí, organizací jako jsou muzea, archivy, vlastivědné spolky ad. a historiků o dokumentaci a průzkumy hřbitovů je o to naléhavější, že v řadě případů a teritorií jde o nenahraditelný a často poslední doklad regionální historie, poskytující hmotné svědectví o silně opomíjených nebo záměrně zamlčovaných otázkách moderních dějin, umožňující i mnohostranný sociologický výzkum vývoje společnosti. V neposlední řadě pak tyto instituce pomáhají nalézt hlubší vztah obyvatelstva k místu, na mnoha místech poznamenaný vykořeněností v důsledku poválečného demografického vývoje

Cíle projektu

Vize

Vizí projektu „Dokumentace historických německých hřbitovů na území Plzeňského kraje“ byl rozvoj a podpora společenského povědomí o širším kontextu pietního zacházení s hřbitovými místy příslušníků národnostních menšin, s lidskými ostatky, ale i o způsobech péče o historické hřbitovy.

Při dokumentaci se jedná o práci, která musí mít systematický a dlouhodobý charakter, zejména v oblasti spolupráce s německou menšinou a krajanskou obcí. Nezanedbatelná je rovněž možnost aktivizace veřejnosti v oblasti dobrovolnické práce a volnočasové činnosti jako stále rostoucího fenoménu, dokumentovaného na webových portálech nebo na pravidelných symposiích zaměřených na výměnu zkušeností. Nemluvě o posílení vztahu obyvatel, dětí a škol k historii obce.

Dlouhodobým cílem těchto dokumentačních aktivit je dosažení a uznání zvláštního a oficiálního statutu historických hřbitovů jako celku nebo jejich částí jako specifického druhu kulturního dědictví, který uchová povědomí o generacích, které jinak nenávratně zmizí z naší paměti. A samozřejmě i jejich fyzická záchrana, obnova a uchování pro budoucí generace.

Cíle projektu

Cílem projektu bylo především zpracování plošné digitální dokumentace starých, německých hřbitovů na území Libereckého kraje a využití dokumentace pro kvantifikaci a klasifikaci německých hřbitovů, technického stavu hřbitovů a příslušenství, analýzu obecného stavu hřbitovových míst a základní kvantifikaci počtu německých hrobů na území Libereckého kraje.

Dokumentace hřbitovů byla realizována s cílem vyhotovit klasifikaci hřbitovů Libereckého kraje podle stavu, od hřbitovů pietně upravených, obnovených a udržovaných, hřbitovů částečně poškozených různým stupněm degradace a likvidace německých náhrobků, přes hřbitovy s naprosto vyčištěnou plochou od náhrobků, s náhrobky zlikvidovanými nebo vyhozenými za zdí, až po hřbitovy katastrofálně zdevastované, zrušené, opuštěné a hřbitovy zcela zaniklé.

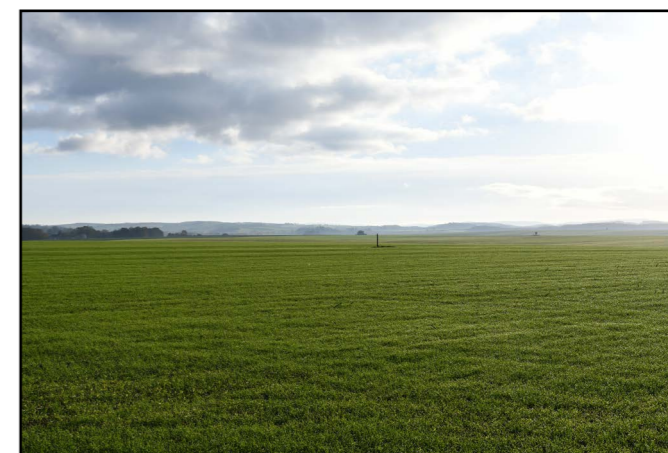
Lesná

Albrechtice

Radyně

Srby

Výstupy projektu

Charakteristika Plzeňského kraje

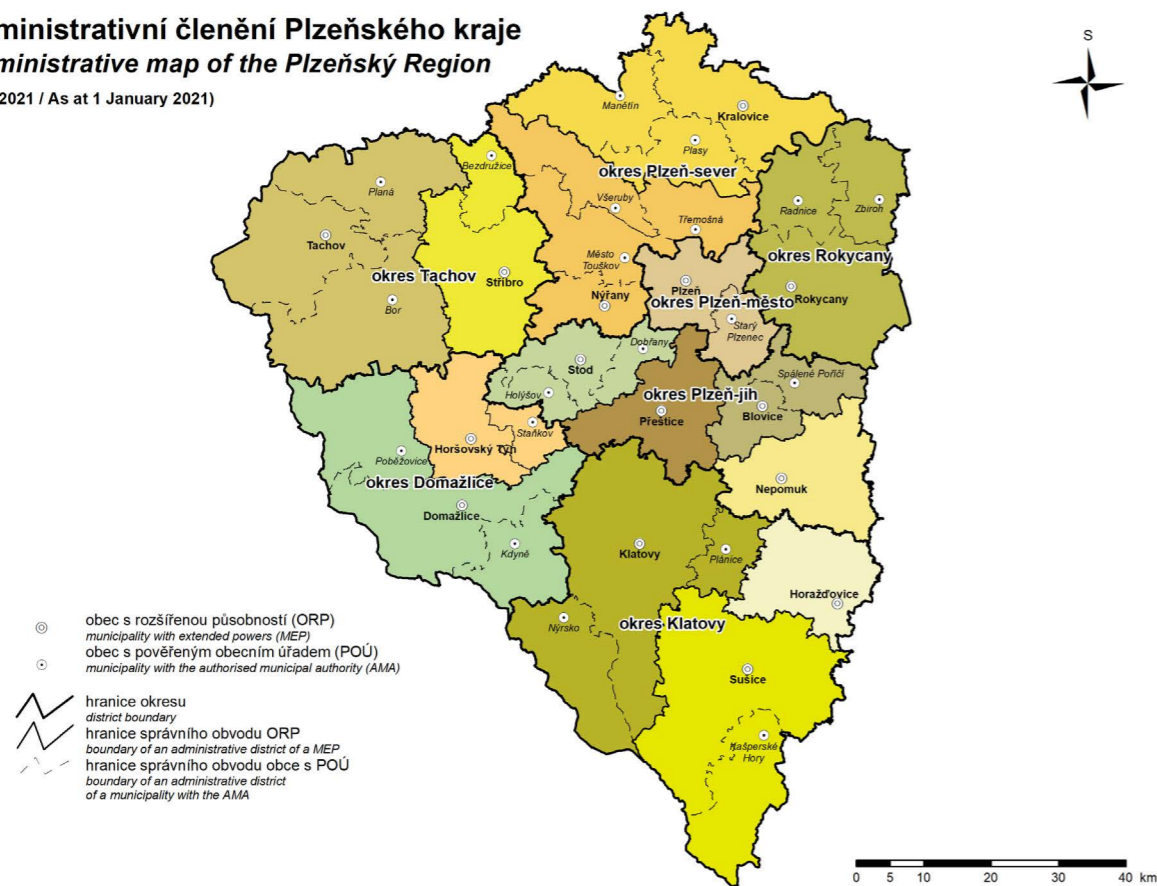
Plzeňský kraj leží na jihozápadě České republiky. Hranici kraje na západě tvoří státní hranice se SRN (Bavorskem), severozápadně leží kraj Karlovarský, severovýchodně kraj Středočeský a na jihovýchodě kraj Jihočeský.

Svou rozlohou 7 649 km² je třetím největším krajem v České republice, avšak počtem obyvatel se řadí na osmé místo v ČR. Sedm okresů kraje (Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov) představuje územní celky výrazně se odlišující krajinným charakterem, počtem i skladbou obyvatelstva, ekonomickým potenciálem, velikostí i hustotou osídlení.

Rozmanitost přírodních podmínek je dána především reliéfem kraje. Z hlediska geografického systému lze Plzeňský kraj rozdělit do několika oblastí: Plzeňská pahorkatina, Brdská vrchovina (část), Český les a Šumava (část). Klimatické, geologické a hydrologické podmínky jsou v jednotlivých územních celcích značně odlišné.

Administrativní členění Plzeňského kraje Administrative map of the Plzeňský Region

(1. 1. 2021 / As at 1 January 2021)

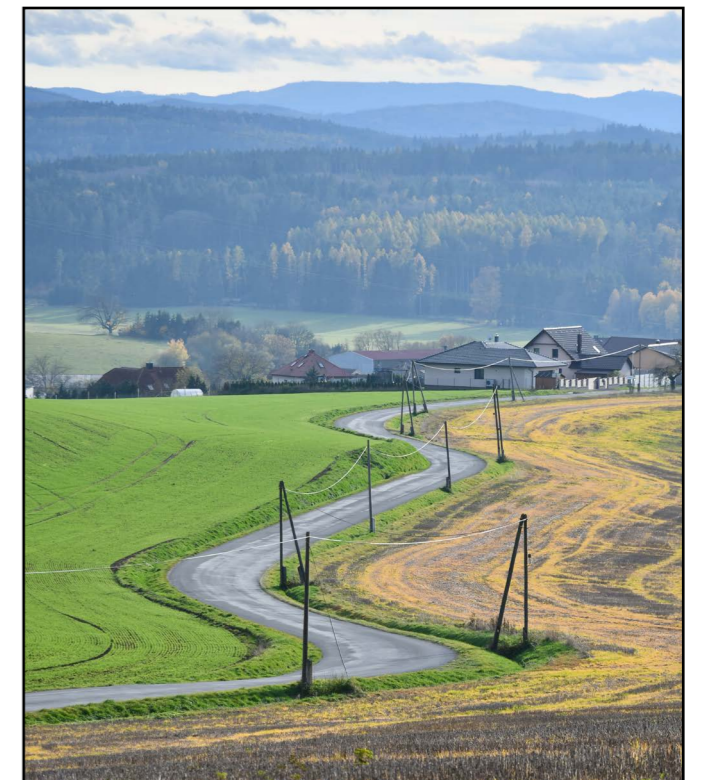
Berounka u Zvíkovce

Hrad Kašperk

Manětín

Merklín

Zásoby nerostných surovin, které představují základní potenciál pro rozvoj zpracovatelského průmyslu, se v Plzeňském kraji soustřeďují zejména do vnitrozemí (oblast kolem Plzně). Jedná se o zásoby černého uhlí, žáruvzdorné a keramické jíly a stavební kámen. V oblasti podhůří Šumavy se nalézá vápenec. Pro zemědělství v kraji jsou celkem příznivé podmínky. Zemědělská půda pokrývá téměř 49,3 % celkové rozlohy kraje (z toho podíl orné půdy činí 66,3 %). Lesní hospodářství je charakteristické dostatečnými přírodními zdroji dřeva. Podíl zalesněné plochy na celkové rozloze kraje činí 40,4 % (zejména vlivem lesnatých ploch Šumavy, Českého lesa a Brdské vrchoviny). V celkovém objemu těžby dřeva jehličnatých stromů zaujímá Plzeňský kraj v porovnání s ostatními kraji páté nejvyšší místo.

Pro Plzeňský kraj je typický vysoký počet malých sídel s nerovnoměrným rozmištěním, chybí zde města střední velikosti, struktura středisek je v porovnání s ČR atypická. Město Plzeň se svými 175 219 obyvateli představuje protiklad k malým sídlům, neboť je po Praze druhým nejvýznamnějším centrem v Čechách. Plzeňský kraj má 57 měst, ve kterých žije 394 407 obyvatel, tj. 66,7 % z celkového počtu obyvatel kraje.

Hlavní sídla kraje leží na rozvojových osách regionálního významu a na západní radiální ose, která spojuje Plzeň s Prahou a směřuje koridorem k hranici s Německem. Mimo tyto osy se nachází řídce zalidněná území s převažující obytnou a zemědělskou funkcí, s nedostatečně vyvinutou sociální a technickou infrastrukturou a omezenou dopravní obslužností. K oživení těchto sídel přispívá vznik malých podniků, obnova řemesel a rozvoj služeb vázaných na cestovní ruch. Aby mohly být některé aktivity alespoň částečně realizovány, sdružují se obce do mikroregionů.

Plzeňský kraj je s počtem obyvatel 591 041 osob (k 31. 12. 2020) sedmým nejmenším krajem v České republice a tvoří tak 5,5 % z celkového počtu obyvatel ČR. Rozložení obyvatel v rámci kraje je značně nerovnoměrné. Téměř 30 % obyvatel žije v Plzni a dalších 22,1 % obyvatel je soustředěno do 15 měst s více než 5 tisíci obyvateli. V menších městech do 4 999 obyvatel žije 15,0 % obyvatel kraje.

Plzeňský kraj je v ČR třetím nejméně zalidněným krajem. Hustota obyvatel v kraji představuje 77,3 obyvatel na km² (hustota v ČR činí 135,7 obyvatel na km²). Nejnížší hustoty v Plzeňském kraji dosahují okresy Tachov (39,5 obyvatel na km²) a Klatovy (44,3 obyvatel na km²).

V roce 2020 dosáhl průměrný věk obyvatel kraje 42,9 let a Plzeňský kraj se v porovnání s ostatními kraji umístil na osmém nejvyšším místě. Nejstarší obyvatelé podle průměrného věku žili v okrese Klatovy (44,0 let), naopak nejmladší obyvatelé se vyskytovali v okrese Tachov (42,0 let). Vysoký podíl staršího obyvatelstva v Plzeňském kraji je patrný též z indexu stáří (počet osob ve věku 65 let a více na 100 osob ve věku 0–14 let), který činil 131,8, což byla sedmá nejvyšší krajská hodnota v ČR (index stáří ČR činil 125,5). V rámci kraje dosáhl index stáří nejvyšších hodnot v okresech Klatovy (151,1) a Plzeň-město (135,4), naopak nejnižší byl v okrese Tachov (115,7).

Počet obyvatel v Plzeňském kraji se v roce 2020 v porovnání s rokem 2019 zvýšil o 1 142 obyvatel. Počet živě narozených se meziročně snížil o 151 osob, tj. pokles o 2,5 %. Přirozený úbytek dosáhl hodnoty -1 190 osob. Na růstu obyvatel kraje se podílelo migrační saldo, které činilo 2 332 osob.

K významným průmyslovým odvětvím v regionu náleží strojírenství, které je spojováno především se jménem Škoda. Hlavním výrobním sortimentem jsou zařízení pro klasickou i jadernou energetiku a petrochemii, výrobky hutí a kováren, těžké obráběcí stroje, zařízení pro válcovny, zařízení pro zpracování cukrové třtiny, hydraulické a vulkanizační lisy, převodovky, kolejové dopravní prostředky, trolejbusy, kompletní elektrické pohony, turbíny pro paroplynové cykly a odběrové parní turbíny. Rozvíjí se zde i vlastní výzkum a obchodní společnost. Dalšími důležitými průmyslovými podniky, které ovlivňují ekonomiku kraje, jsou: DIOSS Nýřany a.s. orientující se na výrobky z plechů a trubek, OKULA Nýrsko a.s. zaměřená především na zpracování plastických hmot a brýlových obrouček a LASSELSBERGER, s.r.o. reprezentující keramický průmysl.

Plzeňský kraj je díky své poloze přitažlivý pro zahraniční investory. Zahraničním investicím dominuje japonský závod Panasonic AVC Networks Czech, s.r.o., který vyrábí panely s plochými zobrazovacími displeji. K významným zahraničním firmám se řadí firma VISHAY ELECTRONIC spol. s r.o. zabývající se výrobou elektronických součástek, BORGERS CS spol. s r.o. s výrobou tkanin a textilních podlahových krytin pro automobilový průmysl, MD ELEKTRONIK spol. s r.o. s výrobou kabelových propojek a Daikin Industries Czech Republic s.r.o. s výrobou tepelných čerpadel, klimatické techniky a ventilačních systémů.

Milínov

Nezamyslice

Ke zmírňování sociálně ekonomických rozdílů přispívá přeshraniční spolupráce se sousedním Bavorskem v rámci euroregionů. Evropský program podpory přeshraniční spolupráce využívají v Plzeňském kraji okresy Domažlice a Klatovy v euroregionu Šumava a okres Tachov v euroregionu Egrensis.

Pro cestovní ruch jsou v kraji příznivé podmínky. Město Plzeň nabízí mnoho kulturních památek, zajímavé je i jeho historické podzemí, které svým rozsahem téměř 20 km patří k nejrozsáhlejším ve střední Evropě. K přírodním zajímavostem v Plzni patří Bolevecká rybníční soustava, což je z technického i krajinářského hlediska unikátní pozdně gotické dílo z 15. století. Je zde hustá síť rekreačních a turistických cest. K dalším často navštěvovaným místům patří Zoologická a botanická zahrada města Plzně a vrchy v okolí Plzně: Krkavec, Chlum a Sylván s rozhlednami.

Otava u Annína

Pístov

Ke kulturním památkám kraje patří barokní zámek Manětín, klášterní konvent v Plasích (národní kulturní památka), zříceniny gotických hradů Radyně a Buben, renesanční zámek Kaceřov, zřícenina hradu Rabštejn nad Střelou, renesanční zámek Horšovský Týn, vodní hrad Švihov, zámek Kozel, barokní zámek Nebílovy, zámek Lužany, klášter v Kladrubech, hrad Kašperk, zřícenina gotického hradu Libštejn a mnoho dalších. Také Domažlice a jejich tradiční každoroční srpnové Chodské slavnosti přitahují pozornost mnoha návštěvníků.

Výborné podmínky pro letní i zimní rekreaci nabízí Šumava díky svým četným turistickým i cykloturistickým stezkám. Pro sjezdové i běžecké lyžování je zde mnoho upravovaných sjezdovek a běžeckých tras. K rekreaci a zlepšení zdravotního stavu je možno využít pobytu v Konstantinových Lázních, které jsou zaměřeny na prevenci, léčbu a rehabilitaci kardiovaskulárních chorob, na léčení pohybového aparátu a dýchacího ústrojí. K dalším místům vhodným pro rekreaci v kraji patří přehradní nádrž Hracholusky a vodáky hojně využívaná řeka Berounka.

Zdroj: Český statistický úřad

Plzeň Ústřední hřbitov

Počet hřbitovů v Plzeňském kraji

Při dokumentaci hřbitovů projekt vycházel z Přehledu veřejných a neveřejných pohřebišť v České republice publikovaného Ministerstvem pro místní rozvoj a z vlastní databáze hřbitovů, která je pravidelně aktualizována na portálu cimiterium.cz). V případě opuštěných a zaniklých hřbitovů byla dokumentace realizována na základě archivních dat, podkladů německých krajských organizací a terénním průzkumem.

V Plzeňském kraji bylo zdokumentováno a zaevidováno celkem 461 hřbitovů (389 veřejných pohřebišť a 60 neveřejných, 8 zcela zaniklých veřejných hřbitovů a 4 zaniklé neveřejné pohřebišť). Z celkového počtu 461 hřbitovů je 342 pohřebišť funkčních, 14 veřejných a 79 neveřejných pohřebišť je nefunkčních, 17 míst je využíváno již jen jako pietní místa a 8 pohřebišť je možné označit za zaniklé.

hřbitov Poběžovice

meditační zahrada v Kostelci

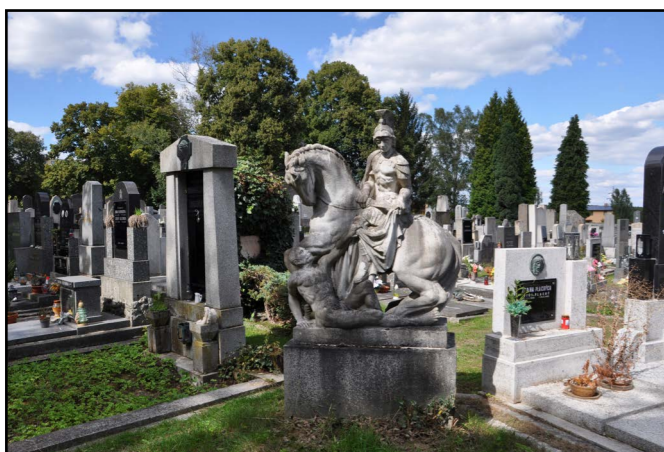
Z celkového počtu 461 hřbitovů se nejvíce hřbitovů, ať již funkčních, nefunkčních nebo i zaniklých, nachází v okrese Klatovy (104), dále pak v okrese Tachov (85), Plzeň-sever (81) Plzeň-jih (64), Domažlice (51), Rokycany (47), Plzeň-město (29).

Z celkového počtu 461 hřbitovů je možné za funkční hřbitovy považovat celkem 342 pohřebišť, tj. cca 74,2% ze zdokumentovaných hřbitovů. Z tohoto počtu se nejvíce funkčních hřbitovů nachází v okrese Klatovy (celkem 77, tj. 16,7% z funkčních hřbitovů Plzeňského kraje), dále v okrese Plzeň-sever (67, 14,5%), okrese Plzeň-jih (51, 11,1%), okrese Tachov (48, 10,4%), okrese Domažlice (39, 8,5%), okrese Rokycany (37, 8,0%) a okrese Plzeň-město (23, 5,0%).

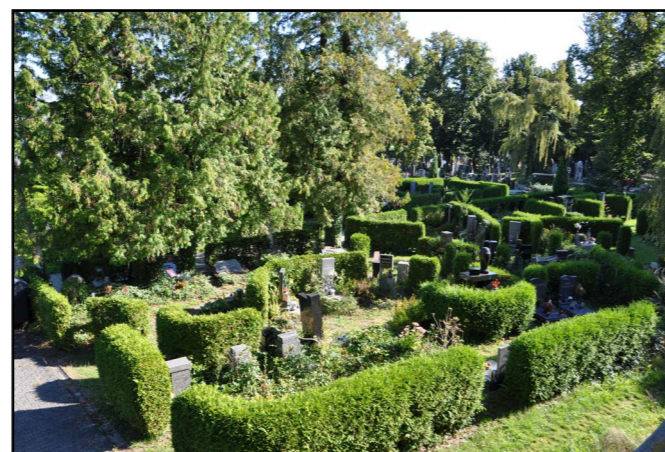
Plocha hřbitovů v Plzeňském kraji

Hřbitovy v Plzeňském kraji zaujímají plochu 1.998.250 m². Z této plochy připadá na volnou, stavbami nezastavěnou plochu pohřebišť celkem 1.974.758 m² a 23.492 m² je evidováno jako zastavěná plocha (márnice, kaple, zázemí apod.).

Průměrná výměra hřbitova v Plzeňském kraji je 4.335 m². Okolo této hodnoty oscilují průměrné hodnoty za jednotlivé okresy, s nejmenší průměrnou plochou hřbitovů v okrese Klatovy (3.494 m²) a nejvyšší v okrese Domažlice (4.543 m²), s výjimkou okresu Plzeň-město, kde je průměrná výměra hřbitova 14.044 m². To je dáno především velikostí Ústředního městského hřbitova v Plzni.

hřbitov Plzeň - Bolevec

Plzeň - Ústřední hřbitov

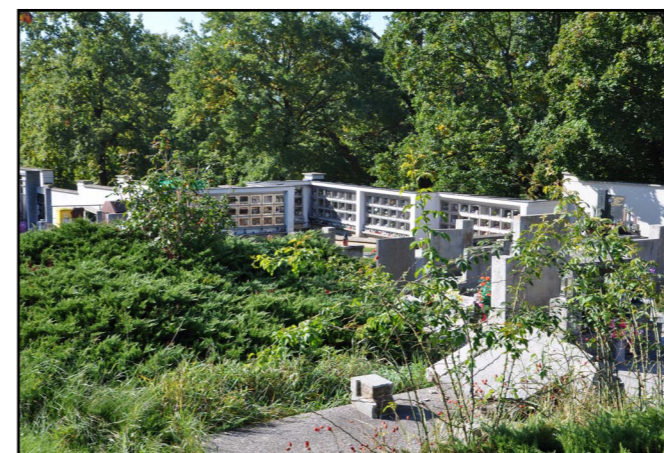
Analýza a rozbor počtu hřbitovů na základě dat Českého statistického úřadu a výsledků dokumentace hřbitovů v Plzeňském kraji (2022)

Na základě veřejně publikovaných dat Českého statistického úřadu v publikaci „Historický lexikon obcí České republiky v letech 1869 - 2011“ byla v rámci projektu provedena analýza hřbitovů, tj. porovnání počtu a plochy hřbitovů k počtu a vývoji počtu obyvatel, velikosti katastrálních území obcí a města ad.

Plocha hřbitovů v Plzeňském kraji představuje celkem 0,024 % z celkové plochy Plzeňského kraje. Největší plochu v rámci okresů zaujímají hřbitovy v okrese Plzeň-město, tj. 0,149 % celkové plochy okresu, dále v okrese Rokycany, tj. 0,023 %, v okrese Domažlice je to 0,021 % plochy, v okrese Plzeň-jih a Plzeň-sever shodně 0,020 % plochy a v okrese Klatovy a Tachov shodně 0,017 % celkové plochy okresu.

V Plzeňském kraji na jednoho obyvatele připadá podle sčítání obyvatel z roku 2011 průměrně 3,32 m² plochy hřbitova, resp. 0,30 obyvatele na 1 m². Při porovnání za okresy v sestupném řazení tento ukazatel dosahuje hodnot – okres Rokycany 6,65 m²/1 obyv., okres Tachov 4,64 m²/1 obyv., okres Domažlice 4,09 m²/1 obyv., okres Klatovy 3,92 m²/1 obyv., okres Plzeň-sever 3,48 m²/1 obyv., okres Plzeň-jih 3,12 m²/1 obyv. a okres Plzeň-město 2,07 m²/1 obyv.

Analýza je v kompletní podobě uvedena v příloze Analýza a rozbor na základě dat ČSÚ z roku 2011.

hřbitov Rokycany

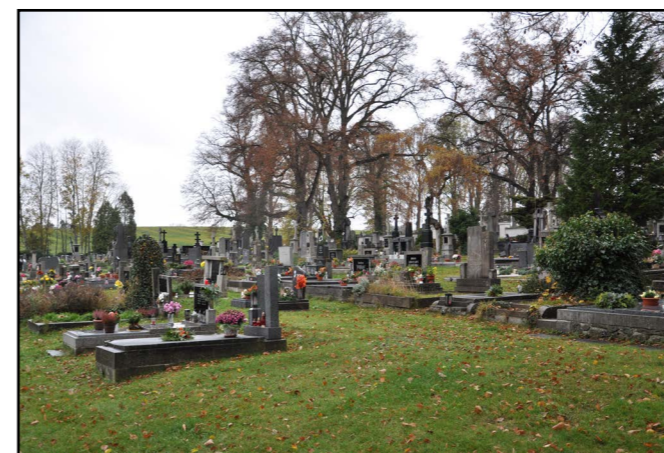

městský hřbitov Tachov

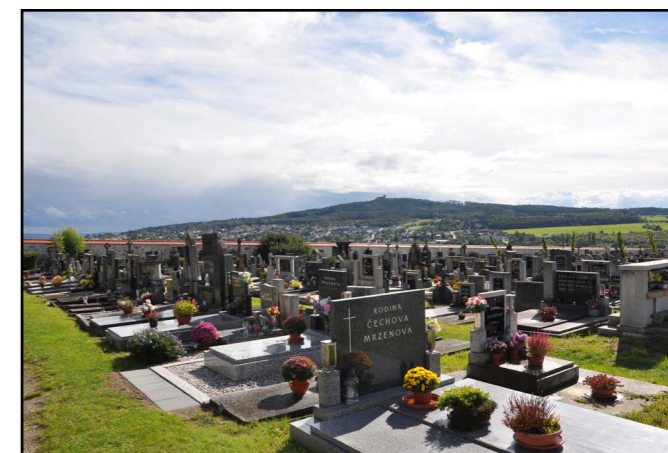
Hřbitovy z pohledu vlastnictví

Nejvýznamnějším vlastníkem hřbitovů v České republice jsou jednoznačně obce a města. Ty vlastní 87,1 % z celkové plochy hřbitovů v Plzeňském kraji, tj. 1.738.877 m². Církevní organizace vlastní 11,0 % z celkové plochy hřbitovů v Plzeňském kraji, tedy 220.080 m². Neziskové organizace (zapsané spolky) vlastní 0,1 % tj. 1.593 m², fyzické osoby 0,2 % tj. 4.040 m², právnické osoby mimo NNO 1,0 %, tj. 19.010 m². Specifickou záležitostí je vlastnictví České republiky, která vlastní prostřednictvím státních organizací 0,6 % z celkové plochy pohřebišť, tj. 12.194 m².

Největší plochu hřbitovů vlastní města a obce v okrese Plzeň-město (94,6 % plochy hřbitovů v okrese), naopak nejméně v okrese Domažlice (81,6 %). Církevní organizace vlastní největší plochu v okrese Domažlice (16,5 %), nejméně je to naopak v okrese Plzeň-město (5,4 %).

hřbitov Domažlice

hřbitov Starý Plzenec

Počet německých hrobů na hřbitovech v Plzeňském kraji

Na území Plzeňského kraje bylo v rámci projektu zaevidováno celkem 14.170 německých hrobů a hrobek (3.228 v okrese Domažlice, 2.018 v okrese Klatovy, 457 v okrese Plzeň-jih, 168 v okrese Plzeň město, 3.918 v okrese Plzeň-sever, 18 v okrese Rokycany a 4.363 v okrese Tachov).

Dále byly zaevidovány neoznačené hroby tam, kde se dá s vysokou mírou pravděpodobnosti předpokládat, že byly původně německé z důvodu, že se na daném hřbitově vyskytuje velké množství německých hrobů, nebo kde z historických statistických výkazů obcí ve spádové oblasti hřbitova vyplývá, že zde převažovalo německé obyvatelstvo. Zjednodušeně se dá říci, že jde o oblasti bývalých Sudet.

Celkový počet zdokumentovaných německých i neoznačených hrobů na území Plzeňského kraje dosáhl hodnoty 17.128 (3.667 v okrese Domažlice, 3.223 v okrese Klatovy, 516 v okrese Plzeň-jih, 168 v okrese Plzeň město, 4.576 v okrese Plzeň-sever, 18 v okrese Rokycany a 4.960 v okrese Tachov).

Průměrný počet německých a neoznačených hrobů na jeden hřbitov je 37 v rámci celého Plzeňského kraje, v okrese Domažlice je to 72 hrobů na jeden hřbitov, v okrese Klatovy 31, v okrese Plzeň-jih 8, v okrese Plzeň město 6, v okrese Plzeň-sever 56, v okrese Rokycany 0,4 a v okrese Tachov 58.

Hřbitovy s největším počtem německých a neoznačených hrobů v rámci okresů Plzeňského kraje

V rámci Plzeňského kraje je hřbitovem s nejvyšším počtem dohledaných německých a neoznačených hrobů paradoxně obecní hřbitov ve Vidžíně, což je malá obec s cca 27 stálými obyvateli v západní části okres Plzeň-sever. Jedná se o hřbitov s velkým počtem dochovaných starých německých hrobů, které jsou z velké části povalené.

Na celkové ploše obecního hřbitova ve Vidžíně (5.041 m²) bylo dohledáno celkem 596 německých a neoznačených hrobů.

V okrese Domažlice se největší počet německých a neoznačených hrobů dohledal na hřbitově v obci Újezd Svatého Kříže (349), v okrese Klatovy jde o městský hřbitov v Kašperských Horách (478). V okrese Plzeň-jih je hřbitovem s největším počtem německých a neoznačených hrobů hřbitov v obci Bukovec (162), v okrese Plzeň-město má prvenství hřbitov v městské části Litice (75), v okrese Plzeň-sever najdeme největší počet v již zmiňované obci Vidžín (596). Prvenství v počtu německých a neoznačených náhrobků v okrese Rokycany má zaniklý hřbitov u kostela Nejsvětější Trojice v Rokycanech (12) a v okrese Tachov městský hřbitov ve Stříbře (458).

hřbitov Bukovec

nový hřbitov Stříbro

Oblast bývalých Sudet v rámci Plzeňského kraje – výsledky dokumentace

Oblast bývalých Sudet se svébytným historickým vývojem je výrazným specifikem Plzeňského kraje v mnoha oblastech, oblast pohřebnictví bohužel nevyjímaje.

Při přípravě projektu se předpokládá výrazně horší stav hřbitovů v této části Plzeňského kraje a výrazně vyšší výskyt německých hrobů ve špatném stavu, opuštěných nebo již zničených. Realizace podrobné dokumentace hřbitovů tento předpoklad potvrdila.

Do území bývalých Sudet spadal kompletně současný okres Tachov, větší část plochy okres Domažlice. V případě okresů Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město i Plzeň-sever se jednalo o menší části území, okres Rokycany nezasahoval do oblasti bývalých Sudet vůbec.

Plocha hřbitovů na území Plzeňského kraje zaujímá v „sudetské“ části kraje plochu 745.217 m² proti 1.988.250 m² kraje jako celku (tj. 37,3 % celkové plochy hřbitovů v Plzeňském kraji).

Dohledáno zde bylo celkem 197 hřbitovů, nejvíce v okrese Tachov (85), nejméně pak v okrese Plzeň-město (2). V „sudetské části“ Plzeňského kraje byla také dohledána převážná většina ze zaevidovaných německých a neoznačených, ale pravděpodobně německých hrobů. Podobných hrobů bylo v „sudetské části“ dohledáno 15.974, tj. 93,3 % z celkové hodnoty dosáhla počtu 15.974 hrobů, tj. je 93,3 % z celkového počtu německých a neoznačených hrobů na území Plzeňského kraje (celkem 17.128). Průměrně se zde na jednom hřbitově nachází na 81 německých a neoznačených hrobů.

hřbitov Dolany

Vybrané městské hřbitovy v rámci jednotlivých okresů Libereckého kraje

Okres Domažlice

Městský hřbitov Domažlice

Městský hřbitov v Domažlicích je hlavní městský hřbitov v Domažlicích. Nachází se na východním okraji města, v ulici Chrastavická nedaleko obce Chrastavice. Hřbitov byl zřízen v roce 1894 na velkém pozemku za městem jako nový městský hřbitov náhradou za pohřebiště u barokní hřbitovní Kaple svatého Jana Nepomuckého fungující od konce 17. století. Vystavěna zde byla též budova márnice a pitevny. Podél zdi areálu je umístěna řada hrobek významných obyvatel města, pohřbeni jsou na hřbitově i vojáci a legionáři bojující v první a druhé světové válce. Součástí pohřebiště je též urnové pohřebiště a architektonicky unifikované hroby pěti vojáků Rudé armády a jedné občanky SSSR zemřelých na nemoci a úrazy po skončení války.

Starý hřbitov U Jána byl zrušen roku 1988. V Domažlicích se nenachází krematorium, ostatky zemřelých jsou zpopelňovány povětšinou v krematoriu v Klatovech.

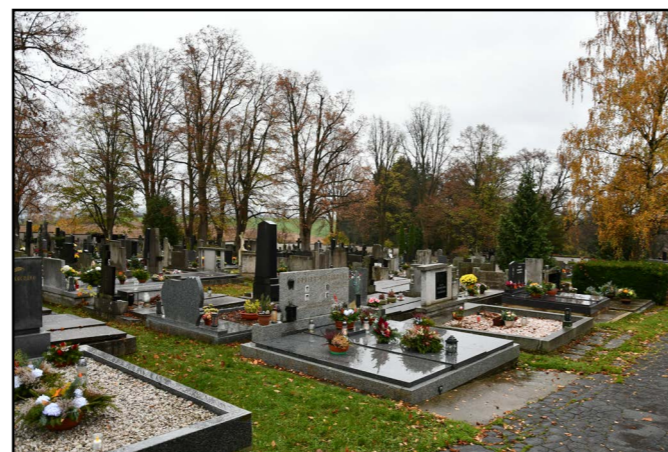
Okres Klatovy

Městský hřbitov Klatovy

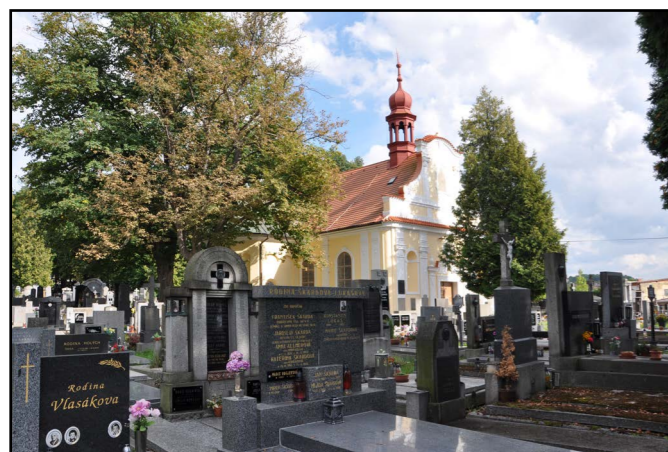
Hřbitov v Klatovech (též Hřbitov u svatého Jakuba) je hlavní městský hřbitov v Klatovech. Nachází se na severním okraji města, v ulici Hřbitovní. Bývá nazýván podle později barokně přestavěného, již neexistujícího, kostelíka Svatého Jakuba. První hřbitov vznikl okolo původního kostelíka založeného roku 1380, poblíž románské rotundy sv. Jiří, následně zde byl postaven též kostel sv. Michala Archanděla. Kostely byly zničeny za husitských válek, roku 1632 k němu byla přistavěna barokní hřbitovní kaple, v letech 1736 až 1740 proběhla jeho kompletní barokní přestavba. Roku 1783 zničila exploze uskladněného střelného prachu budovu již zrušené rotundy, později kostela sv. Vojtěcha, i kostelík sv. Jakuba.

městský hřbitov Domažlice

městský hřbitov Domažlice

městský hřbitov Klatovy

městský hřbitov Klatovy - starý urnový háj

Poté, co se v rostoucím městě přestalo pohřbívat u kostelů v centru města, sloužilo pohřebiště jako hlavní městský hřbitov. Roku 1904 byla vztyčena neobarokní vstupní brána nesoucí nápis POKOJ VÁM. Roku 1871 byl při areálu otevřen nový městský židovský hřbitov. 22. dubna 1985 bylo v severní části hřbitova otevřeno městské krematorium a obřadní síň. Stavba vznikla dle návrhu architekta Miloslava Kadeřábka, realizoval ji Okresní stavební podnik v Klatovech.

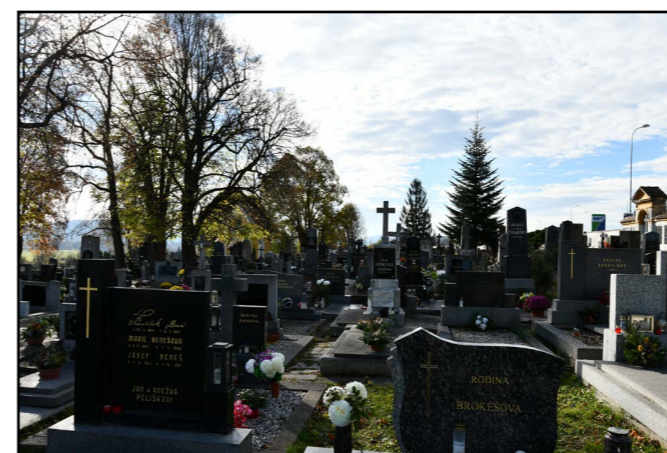
Okres Plzeň-jih

Městský hřbitov Přeštice

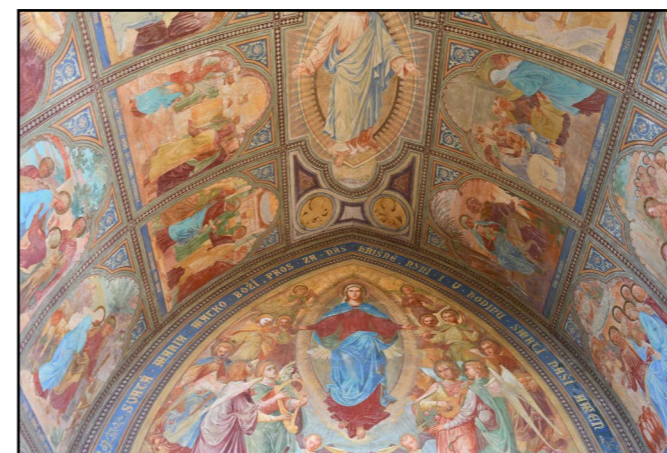
Hrobka Josefa Hlávky

Hrobka Josefa Hlávky, českého architekta, stavitele a mecenáše, stojí na hřbitově v Přešticích, Hlávkově rodišti. Byla postavena podle jeho vlastního návrhu v roce 1887 v novogotickém slohu, výmalbu provedl vídeňský malíř Karel Jobst. Hrobka je zařazena mezi kulturní památky České republiky.

Nachází se u obvodní zdi hřbitova při silnici na Klatovy. Jde o čtyřhrannou neomítnutou stavbu z kamene a cihel se sedlovou střechou. Zepředu je otevřena lomeným obloukem, štít zdobený křížem je zakončen nástavcem s kamenými květinami. Hrobku uzavírá kovová mříž. Interiér je vyzdoben biblickými výjevy namalovanými v nazaretském stylu. Zadní stranu pokrývá velký obraz Nanebevzetí Panny Marie, na pravé straně je 9 obrazů ze života Kristova, na levé straně 9 obrazů ze života Panny Marie. Uprostřed klenby je vyobrazen Kristus a symboly čtyř evangelistů. Na náhrobních deskách z červeného mramoru na bočních stěnách jsou vyryta jména zde pohřbených členů rodiny.

městský hřbitov Přeštice

městský hřbitov Přeštice

městský hřbitov Přeštice

Kromě Josefa Hlávky zde leží obě jeho manželky Marie a Zdeňka, matka Anna, bratr Antonín a rodiče jeho první ženy. Jeho druhá manželka si přála být pochována na Vyšehradě, ale Hlávka její přání nesplnil. Přál si, aby zůstali všichni tři společně. Proto i jeho nadace nese všechna tři jména – Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových.

Hlávkův pohřeb v roce 1908 byl velkou událostí. Po rozloučení v pražském panteonu Národního muzea byla rakev převezena nejprve do Lužan, kde v zámecké kapli proběhly další obřady, a teprve poté do Přeštic. Při ukládání ostatků do hrobky vystoupili i zpěváci Hlaholu.

Okres Plzeň-město

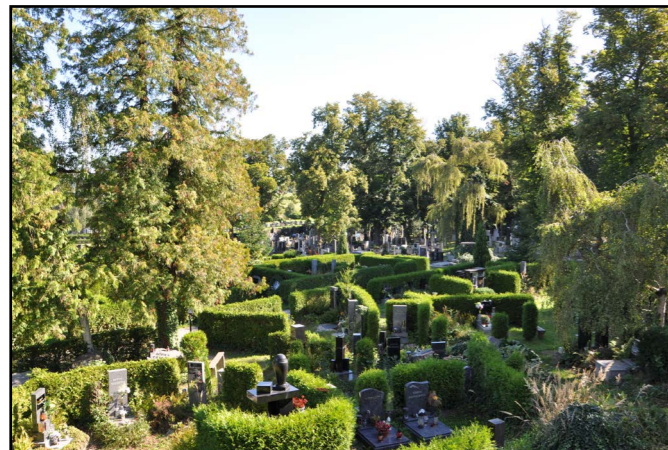
Městský hřbitov Doubravka - Ústřední hřbitov

Ústřední hřbitov v Plzni (občas přezdívaný hřbitov u (sv.) Václava) je největší a nejvýznamnější hřbitov v Plzni. Nachází se v městské části Doubravka, u silnice na Prahu. Na hřbitově se pohřbívá od roku 1902. Do té doby se pohřbívalo především na Mikulášském hřbitově v městské části Slovany.

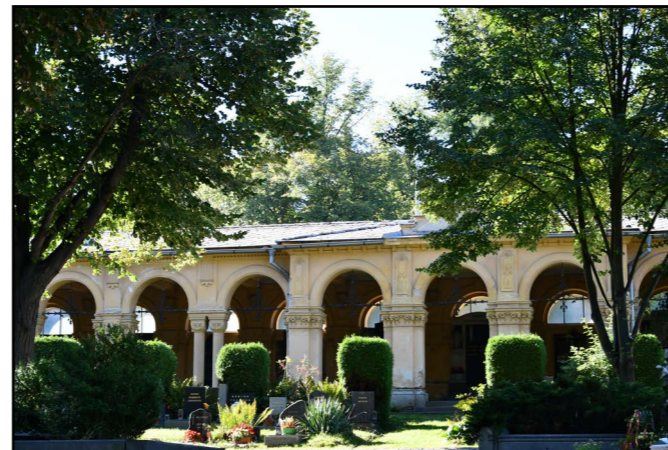
Kaple sv. Václava byla postavena architektem Josefem Farkačem v pseudorománském slohu v letech 1900–1902. V roce 2006 byla prohlášena kulturní památkou.

Budova krematoria je dílem architekta Hanuše Zápala. Stavba byla zahájena v roce 1924 a zahájila provoz 16. května 1926.

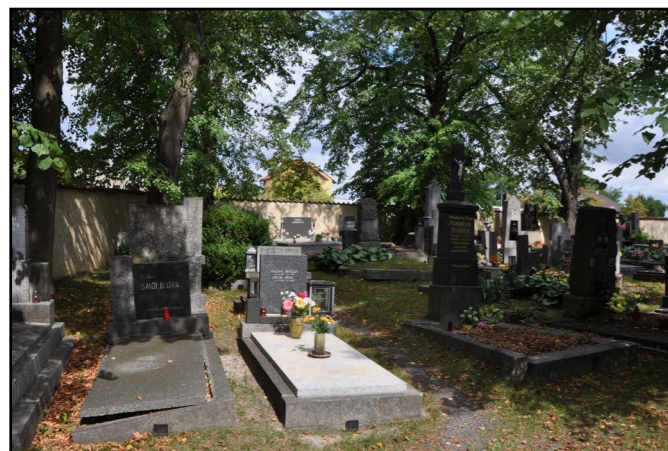
Na půdorysu řeckého kříže je uprostřed umístěna obřadní síň. K ní jsou po obou stranách přistavěna dvě jednopatrová křídla technických a správních budov. Čtvercová obřadní síň je zakryta sedlovou střechou, která je strmá a obsahuje ateliérové okno. Navzájem se prolínající geometrické tvary jsou ukončeny trojúhelníkem. Poloplastiky slováckého bojovníka a truchlící dívky jsou umístěny v mělkých výklencích bočních stěn. Původně byla u krematoria plánovaná vodní nádrž jako v Drážďanech. Pro nedostatek financí bylo od její stavby upuštěno. Obřadní síň je zakončena pravouhlou apsidou a rovným kazetovým stropem. Síň je zaklenuta kupolí, jejíž štuková výzdoba vytváří velkou květinu. Na kupoli je posazena trojúhelníková střecha. Prostor osvětlený nikami doplňuje tribuna s dřevěným zábradlím a zpěvácký kůr.

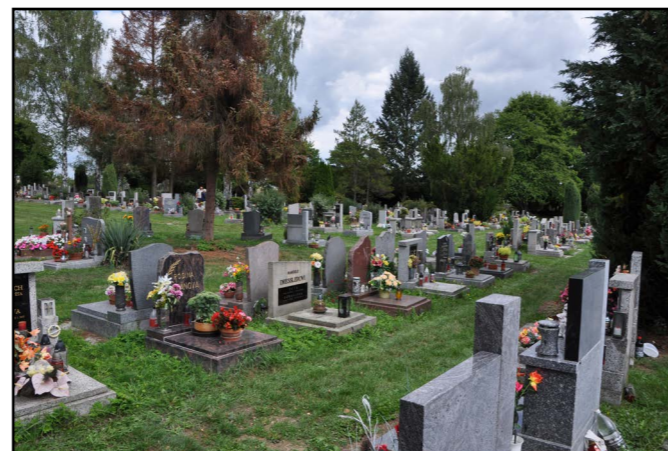
Plzeň-Doubravka, Ústřední hřbitov

Plzeň-Doubravka, Ústřední hřbitov

městský hřbitov Kralovice

městský hřbitov Kralovice

Okres Plzeň-sever

Městský hřbitov Kralovice

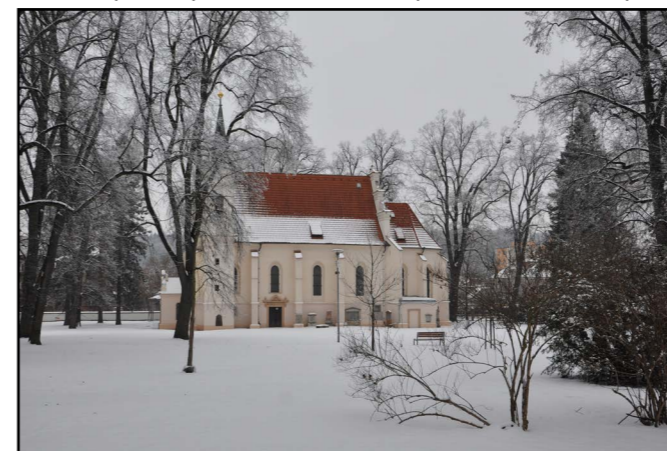
Prostorově velkoryse pojatý hřbitov se nachází na východním okraji města u Tyršovy ulice směrem na Kožlany, U vstupu se nachází původní opravený domek správce hřbitova. Hřbitov je udržovaný a využíván.

Na hřbitově je památkově chráněn soubor významných náhrobků. Jde o hrob Jana Kledhane Liblínského, hrob Jana z Hvězdy a památník 13 buchenwaldských vězňů z pochodu smrti, kteří zemřeli v Kralovicích.

Okres Rokycany

Zaniklý městský hřbitov Rokycany u kostela Nejsvětější Trojice

Renesanční kostel Nejsvětější Trojice v Rokycanech byl vystavěn v první třetině 17. století prostory někdejšího předpolí Plzeňské brány, mimo zástavbu soudobé městské aglomerace. Součástí rozšiřující se městské zástavby se stal kostel s přílehlým hřbitovem až v průběhu 19. a na počátku 20. století.

zaniklý městský hřbitov Rokycany

zaniklý městský hřbitov Rokycany

zaniklý městský hřbitov Rokycany

zaniklý městský hřbitov Rokycany

Hřbitov přiléhající ke kostelu vstupuje do písemné evidence v roce 1677, kdy je zmiňován ve zprávě děkana Ladislava Flosina. V roce 1740 byl hřbitov obehnan zdí. Po zrušení hřbitova u děkanského kostela Panny Marie Sněžné i u kostela sv. Petra a Pavla na Pražském předměstí se v roce 1784 stal tento prostor jediným městským hřbitovem.

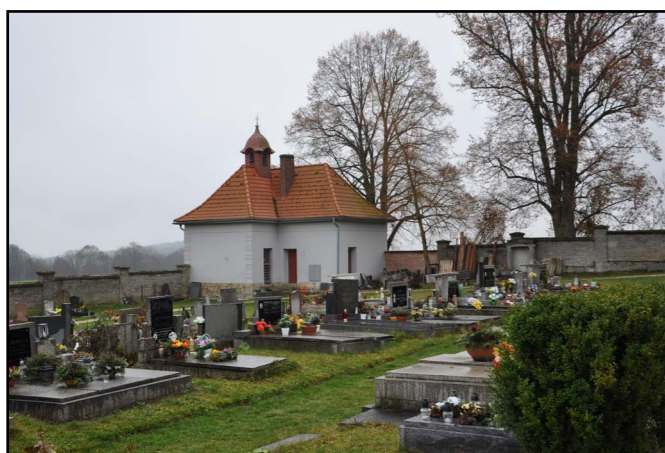
V roce 1875 došlo k jeho rozšíření a byla vybudována márnice. Jak se však Rokycany rozrůstaly, ocitl se hřbitov příliš blízko k obytné části města. To vyvolalo úvahy o jeho zrušení. První snahy o zrušení hřbitova se datují již od roku 1913. Pohřbívání zde bylo ukončeno ale až v roce 1931, kdy bylo také rozhodnuto vybudovat na místě hřbitova do deseti let park.

Zrušení hřbitova však trvalo mnohem déle. Z vyhlášky Městského národního výboru v Rokycanech ze dne 25. srpna 1966 vyplývá, že hřbitov měl být zrušen k 1. lednu 1967. Pronajímatelům hrobových míst vyhláška o zrušení hřbitova ukládala povinnost odstranění veškerého hrobového vybavení a uren z jednotlivých hrobových míst. Do 30. června 1967 pak měly být ze hřbitova odstraněny urny a další součásti hrobového vybavení. V této souvislosti se předpokládala také exhumace tělesných ostatků z prostoru hřbitova. K odstranění většiny náhrobků došlo v roce 1972, ale ještě v roce 1975 dle zápisů MÚ v Rokycanech je však zřejmé, že se práce spojené s rušením hřbitova protahovaly.

Snahou pracovníků tehdejšího MNV v Rokycanech bylo zachovat vybrané náhrobky datované do 18. a 19. století, i některé z náhrobky pocházejících z období nedlouho před zrušením hřbitova, které vykazovaly vyšší úroveň výtvarného zpracování, či náhrobky významných osobností Rokycan.

Nicméně z prostoru někdejšího městského hřbitova byly odstraněny nadzemní části hrobového vybavení, ovšem alespoň část do té doby nenarušených kvalitnějších hrobek posloužila nejspíše v době rušení hřbitova jako úložiště dalších ostatků, bez zjevné snahy o jejich pietní exhumaci. Další hrobky pak byly ušetřeny narušení a po odstranění jejich nadzemních částí upadla jejich existence v zapomnění.

V 90. letech 20. století byl však stav areálu neutěšený. V roce 1998 si město Rokycany pozemek bývalého hřbitova od jeho vlastníka — římskokatolické církve - pronajalo a začalo zde na své náklady udržovat stromy a i travnaté plochy. Poté kostel i areál přešel do majetku Pravoslavné církevní obce v Rokycanech. Od nového vlastníka si město Rokycany areál nejprve opět pronajalo a následně v roce 2005 ho odkoupilo za částku 2 miliony Kč.

městský hřbitov Tachov

Tachov urnový háj

nový židovský hřbitov Tachov

Památník obětem 2. světové války Tachov

Okres Tachov

Nový židovský hřbitov / Urnový háj / Památník obětem 2. světové války Tachov

Hřbitov, resp. urnový háj byl vybudován na ploše tzv. nového židovského hřbitova, který byl založen v roce 1933 necelý kilometr od starého židovského hřbitova v Tachově. Z původního židovského hřbitova se dochovalo ve východní části pouze šest náhrobků z let 1933-1938 umístěných ve východní části hřbitova. Velká část plochy původního židovského hřbitova je v současnosti využívána jako městský urnový háj a rozptýlová loučka.

Nachází se na místě hromadného hrobu obětí pochodu smrti - transportu vězňů z koncentračního tábora Buchenwald do vyhlazovacího tábora Flossenbürg. Vlák vyrazil 8. dubna 1945 a s živými i zemřelými zastavil 13. dubna 1945 v Tachově, odkud vězni museli jít do cílové stanice pěšky. Ve vlaku bylo na místě 400 mrtvých, dalších 200 vězňů neschopných pochodu doprovod postřílel nebo pobil. Na místě zůstalo 600 mrtvých těl, které byly odvezeny na nový židovský hřbitov, naházeny do vykopané jámy v prostoru hřbitova, polity dehtem a tři dny páleny.

Hromadný hrob obětí pochodu smrti připomíná pomník z roku 1989 v jižní části hřbitova.

Památník Mohyla v Tachově

Na severním kraji Tachova stojí také od roku 1948 památník Mohyla s více než 232 pohřbenými oběťmi pochodu smrti a koncentračních táborů, např. přes sto židovských žen z Osvětimi, jež byly zavražděny u Nýrska nebo desítky vězňů z již zmiňovaného Buchenwaldu. Současná podoba pomníku s trnovou korunou se datuje k roku 1985

Památník Mohyla Tachov

Zničené nebo poškozené hřbitovy v Plzeňském kraji

Většina hřbitovů je udržována, ať již v původní podobě odpovídající době založení, nebo v nové podobě související s revitalizací nebo rozšířením hřbitovů. Nicméně okolo 30 hřbitovů je možné označit za hřbitovy ve špatném nebo havarijním stavu. V okrese Domažlice jde např. o neudržovanou část městského hřbitova v Bělé nad Radbuzou, u které není identifikován vlastník, či obecní hřbitov v obci Pivoň. V okrese Klatovy jde např. o stav náhrobků na hřbitově u kostela sv. Wolfganga v obci Zelená Lhota či o náhrobky u kostela sv. Vintříře v Dobré Vodě, v okrese Plzeň-jih je nedůstojný stav bývalého židovského hřbitova ve Stodu, v okrese Plzeň-sever se jedná o hřbitov v obci Číhaná u kostela sv. Václava, tristní je stav opuštěného hřbitova v obci Jezná nebo v obci Vidžín. V okrese Plzeň-město by si větší pozornost zasloužil hřbitov u kostela sv. Mikuláše a hodně úsilí představuje i budoucí obnova hřbitova u kostela Všech Svatých v Plzni. V okrese Plzeň-sever je ve špatném stavu hřbitov u kostela sv. Petra a Pavla. V okrese Rokycany je ve špatném stavu zaniklý hřbitov u Mirošova či židovský hřbitov v obci Hřešihlavy. V okrese Tachov se jedná např. o opuštěný hřbitov v obci Boněnov, zcela zanedbaný hřbitov u kostela v obci Staré Sedlo, či zcela neudržovaná část hřbitova u kostela sv. Barbory v osadě Šipín, která v majetku České republiky.

hřbitov Bělá nad Radbuzou

hřbitov Boněnov

hřbitov Jezná v poli

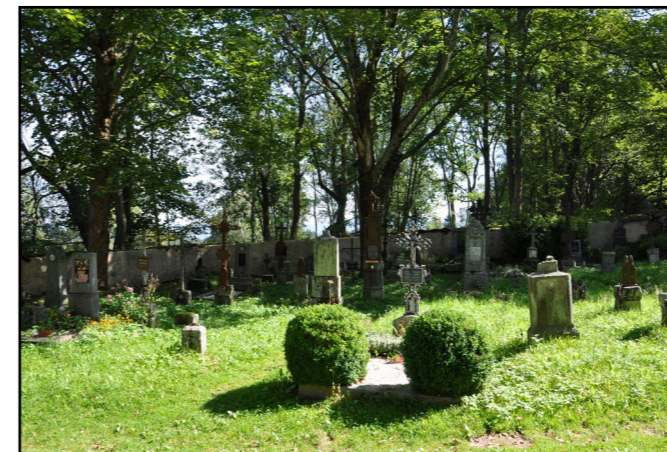
hřbitov Šipín

hřbitov Maxov

hřbitov Pivoň

hřbitov Dobrá Voda

hřbitov Zelená Lhota

židovský hřbitov Stod

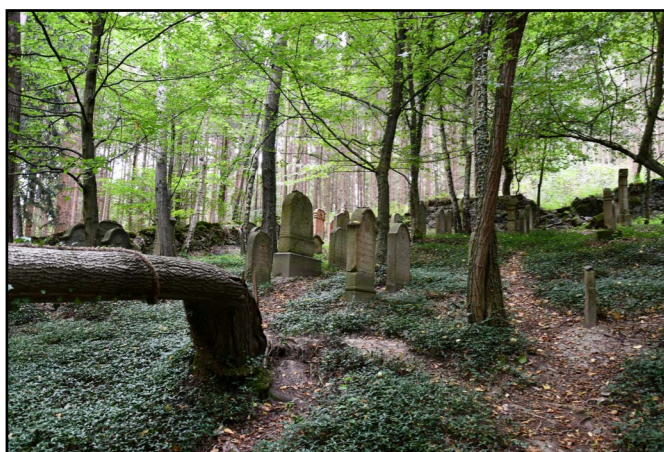
hřbitov Vidžín

Projekt se cíleně zaměřil i na dokumentaci starých německých hrobů jako připomínky německých obyvatel kraje odsunutých po roce 1945 především na území bývalých Sudet. V této části Plzeňského kraje bylo fotograficky zdokumentováno a zaevidováno celkem 197 hřbitovů s celkem 13.454 německými hroby. V Plzeňském kraji pak bylo zdokumentováno celkem 14.158 německých hrobů.

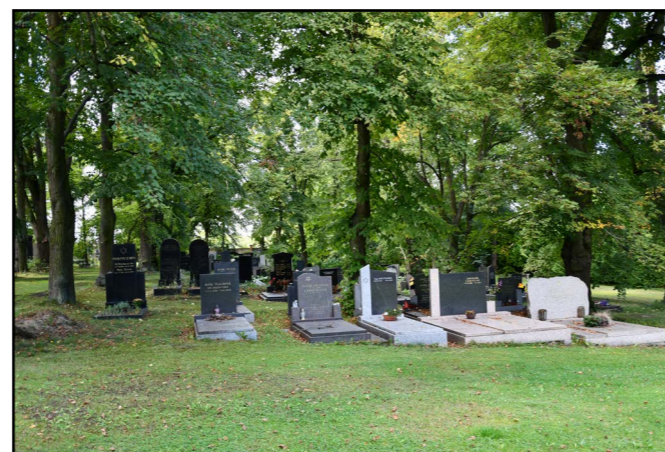
Ve valné většině těchto německých hrobů se tedy jedná o hřbitovy na území bývalých Sudet. Zde dosahuje průměrný počet dochovaných německých a těžko identifikovatelných hrobů na jeden hřbitov o průměrné výměře 3.783 m² počtu 81 hrobů. Jejich stav je velké většině možné označit za havarijní, zčásti vlivem dlouhodobou neúdržbou, zčásti i díky vandalství. Žádnou výjimkou nejsou hroby vykradené, otevřené a zcela rozbité, ale stejně tak hřbitovy, které byly německých hrobů zbaveny zcela. Zcela tristní je stav např. opuštěného hřbitova v obci Číhaná, Jezná nebo Boněnov.

Židovské hřbitovy v Plzeňském kraji

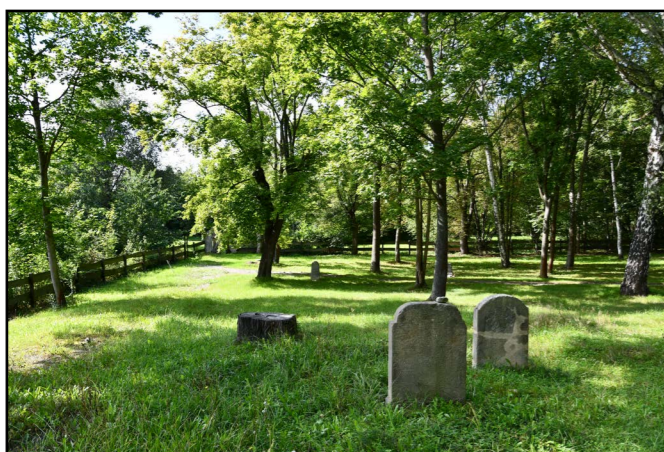
Specifickou skupinou hřbitovů jsou židovské hřbitovy. Na území Plzeňského kraje jich najdeme 58 o celkové rozloze 118.000 m² s přibližně 9.000 náhrobků. Některé židovské hřbitovy jsou zaniklé a jejich plocha slouží jinému účelu (bývalý židovský hřbitov ve Stodu) některé připomíná již jen torzo hřbitova (Tachov, Hřešihlavy, Město Touškov, starý židovský hřbitov v Plzni). Většina hřbitovů je však udržována v původní podobě. Nový židovský hřbitov v Plzni-Doubravce slouží svým účelům do dnešních dní.

židovský hřbitov Hřešihlavy

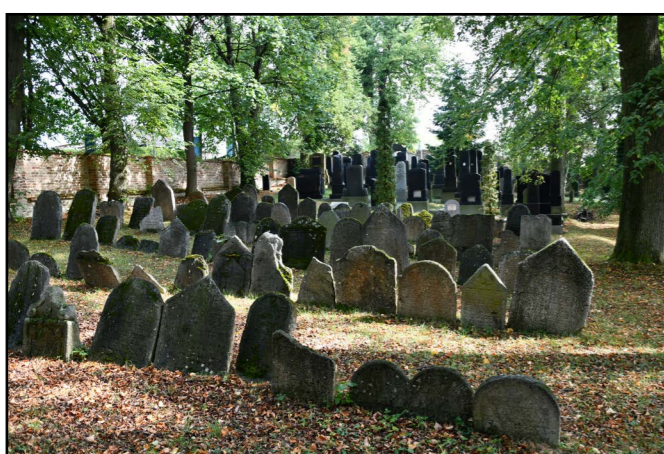
nový židovský hřbitov Plzeň

Starý židovský hřbitov Plzeň y

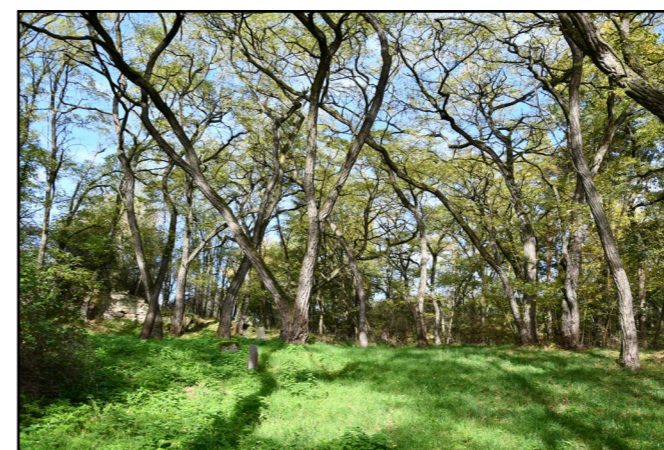
židovský hřbitov Blovice

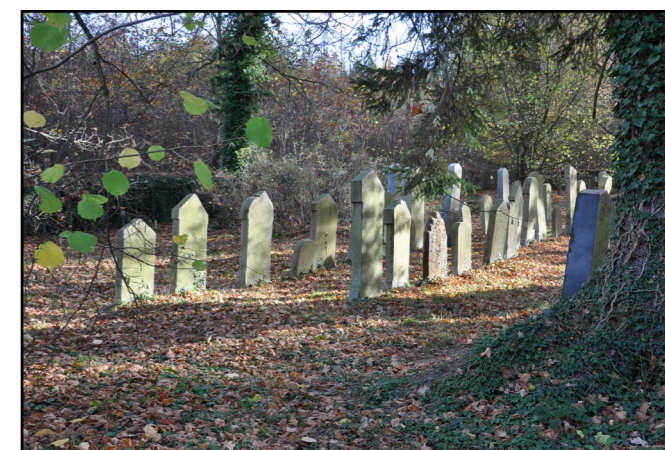
židovský hřbitov Horažďovice

židovský hřbitov Rabí

židovský hřbitov Město Touškov

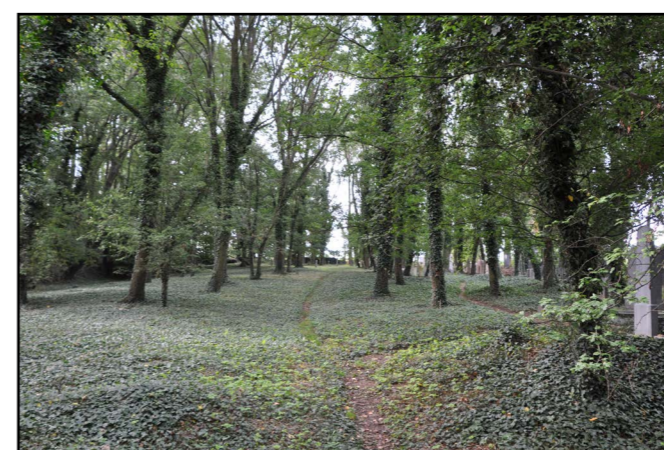
židovský hřbitov Strážov

židovský hřbitov Hartmanice

židovský hřbitov Loučim

židovský hřbitov Těřešov

židovský hřbitov Nýrsko

Dokumentace historických německých hřbitovů na území Plzeňského kraje

Vydalo Omnium Nord z.s.
Texty Jakub Děd, Barbora Větrovská
Fotografie Jakub Děd, Barbora Větrovská
Grafická úprava Barbora Větrovská
Praha 2022

Tato publikace vznikla ve spolupráci se spolkem Omni Cimiterium z.s.

Publikace vznikla v rámci projektu „Dokumentace historických německých hřbitovů na území Plzeňského kraje“, který byl realizován s podporou Rady vlády pro národnostní menšiny v roce 2022 v rámci programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků pro rok 2022.

Realizační tým:
Barbora Větrovská, Jakub Děd, Amálie Nikodýmová

Kompletní fotodokumentace je k dispozici na webu www.cimiterium.cz

Příloha A

Shrnutí výsledků dokumentace hřbitovů Plzeňského kraje - kraj celkem a podle jednotlivých okresů kraje

Sledovaný kraj	Plzeňský	Okresy v rámci kraje						
Ukazatel - výsledky za kraj / okres	Kraj	Domažlice	Klatovy	Plzeň-jih	Plzeň-město	Plzeň-sever	Rokycany	Tachov
Počet hřbitovů	461	51	104	64	29	81	47	85
Status								
Veřejné pohřebiště	389	46	82	54	26	74	38	69
Neveřejné pohřebiště	60	5	18	9	2	6	5	15
Zaniklé veřejné pohřebiště	8	0	3	0	0	0	4	1
Zaniklé neveřejné pohřebiště	4	0	1	1	1	1	0	0
Ostatní	0	0	0	0	0	0	0	0
Stav								
Funkční pohřebiště	342	39	77	51	23	67	37	48
Nefunkční veřejné pohřebiště	14	3	2	1	0	1	0	7
Nefunkční církevní pohřebiště	79	9	20	10	5	10	6	19
Pietní místo	17	0	4	1	1	0	2	9
Zaniklé pohřebiště	9	0	1	1	0	3	2	2
Počet hřbitovů podle oblasti	100,00%	11,06%	22,56%	13,88%	6,29%	17,57%	10,20%	18,44%
Počet hřbitovů celkem	461	51	104	64	29	81	47	85
Počet hřbitovů - oblasti Sudet v kraji	197	34	33	11	2	32	0	85
Počet hřbitovů - ostatní oblasti kraje	264	17	71	53	27	49	47	0
Neoznačené oblasti (Sudety?)	0	0	0	0	0	0	0	0
Plocha hřbitovů								
Kraj celkem	Kraj	Domažlice	Klatovy	Plzeň-jih	Plzeň-město	Plzeň-sever	Rokycany	Tachov
Plocha hřbitovů celkem (m ²)	1 998 250	231 695	363 392	241 358	393 732	276 887	179 940	311 246
Nezastavěná plocha (m ²)	1 974 758	229 629	354 908	239 307	391 497	273 759	177 163	308 495
Zastavěná plocha (m ²)	23 492	2 066	8 484	2 051	2 235	3 128	2 777	2 751
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	4 335	4 543	3 494	3 771	13 577	3 418	3 829	3 662
Oblasti Sudet v kraji								
Výměra hřbitovů celkem (m ²)	745 217	128 185	119 384	68 149	7 653	110 600	0	311 246
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	3 783	3 770	3 618	6 195	3 827	3 456	-	3 662
Počet hřbitovů (Sudety) s plochou nad 0 m ²	197	34	33	11	2	32	0	85
Počty německých hrobů								
Kraj celkem	Kraj	Domažlice	Klatovy	Plzeň-jih	Plzeň-město	Plzeň-sever	Rokycany	Tachov
Počet německých hrobů	14 170	3 228	2 018	457	168	3 918	18	4 363
Počet neoznačených hrobů	2 958	439	1 205	59	0	658	0	597
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	17 128	3 667	3 223	516	168	4 576	18	4 960
Prům.počet něm. & neozn. hrobů / hřbitov	37	72	31	8	6	56	0,4	58
Oblasti Sudet v kraji								
Počet německých hrobů	13 454	3 106	1 876	416	80	3 613	0	4 363
Počet neoznačených hrobů	2 520	433	924	45	0	521	0	597
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	15 974	3 539	2 800	461	80	4 134	0	4 960
Počet hřbitovů bez německých hrobů	0	0	0	0	0	0	0	0
Prům.počet něm. & neozn. hrobů / hřbitov	81	104	85	42	40	129	-	58

Příloha A

Shrnutí výsledků dokumentace hřbitovů Plzeňského kraje - kraj celkem a podle jednotlivých okresů kraje

Sledovaný kraj	Plzeňský	Okresy v rámci kraje						
Ukazatel - výsledky za kraj / okres	Kraj	Domažlice	Klatovy	Plzeň-jih	Plzeň-město	Plzeň-sever	Rokycany	Tachov
Vlastnictví		Okresy v rámci kraje:						
A. Plocha dle formy vlastnictví (m²)	Kraj	Domažlice	Klatovy	Plzeň-jih	Plzeň-město	Plzeň-sever	Rokycany	Tachov
Celkem:	1 995 794	229 239	363 392	241 358	393 732	276 887	179 940	311 246
Církevní organizace	220 080	37 874	53 556	28 923	21 423	28 324	26 252	23 728
Město, obec	1 738 877	187 115	301 584	210 431	372 309	243 697	149 330	274 411
Nezisková organizace (z.s.)	1 593	0	1 593	0	0	0	0	0
Právnícká osoba mimo NNO	19 010	0	2 655	1 486	0	4 866	3 670	6 333
Fyzická osoba	4 040	2 028	806	518	0	0	688	0
Česká republika	12 194	2 222	3 198	0	0	0	0	6 774
Ostatní	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Podíl formy vlastnictví v rámci oblasti	Kraj	Domažlice	Klatovy	Plzeň-jih	Plzeň-město	Plzeň-sever	Rokycany	Tachov
Celkem:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Církevní organizace	11,0%	16,5%	14,7%	12,0%	5,4%	10,2%	14,6%	7,6%
Město, obec	87,1%	81,6%	83,0%	87,2%	94,6%	88,0%	83,0%	88,2%
Nezisková organizace (z.s.)	0,1%	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Právnícká osoba mimo NNO	1,0%	0,0%	0,7%	0,6%	0,0%	1,8%	2,0%	2,0%
Fyzická osoba	0,2%	0,9%	0,2%	0,2%	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%
Česká republika	0,6%	1,0%	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,2%
Ostatní	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
C. Podíl formy vlastnictví v rámci kraje	Kraj	Domažlice	Klatovy	Plzeň-jih	Plzeň-město	Plzeň-sever	Rokycany	Tachov
Celkem:	100,0%	11,5%	18,2%	12,1%	19,7%	13,9%	9,0%	15,6%
Církevní organizace	100,0%	17,2%	24,3%	13,1%	9,7%	12,9%	11,9%	10,8%
Město, obec	100,0%	10,8%	17,3%	12,1%	21,4%	14,0%	8,6%	15,8%
Nezisková organizace (z.s.)	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Právnícká osoba mimo NNO	100,0%	0,0%	14,0%	7,8%	0,0%	25,6%	19,3%	33,3%
Fyzická osoba	100,0%	50,2%	20,0%	12,8%	0,0%	0,0%	17,0%	0,0%
Česká republika	100,0%	18,2%	26,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	55,6%
Ostatní	-	-	-	-	-	-	-	-
Vybrané hřbitovy		Okresy v rámci kraje kraje						
Největší hřbitov dle plochy	V rámci kraje	Domažlice	Klatovy	Přeštice	Doubravka	Kralovice	Rokycany	Tachov
<i>Upřesnění hřbitova</i>	<i>Doubravka</i>	<i>Domažlice</i>	<i>Klatovy</i>	<i>Přeštice</i>	<i>Doubravka</i>	<i>Kralovice</i>	<i>Rokycany</i>	<i>Tachov</i>
<i>Upřesnění hřbitova</i>	<i>městský, Ústřední</i>	<i>městský</i>	<i>městský</i>	<i>městský</i>	<i>městský, Ústřední</i>	<i>městský</i>	<i>městský</i>	<i>městský</i>
Plocha hřbitova (m ²)	214 637	33 408	43 084	20 338	214 637	18 713	28 130	23 425
Podíl na ploše hřb. za úz. jednotku	10,7%	14,4%	11,9%	8,4%	54,5%	6,8%	15,6%	7,5%
Počet německých a neoznačených hrobů	49	0	0	0	49	1	0	22
Největší hřbitov dle počtu něm. a neozn. hrobů	Vidžín	Újezd Svatého kříže	Kašperské Hory	Bukovec	Litice	Vidžín	Rokycany	Stříbro
<i>Upřesnění hřbitova</i>	<i>obecní</i>	<i>u kostela</i>	<i>u kostela</i>	<i>obecní</i>	<i>městský</i>	<i>obecní</i>	<i>u kostela, zaniklý</i>	<i>městský</i>
Počet německých a neoznačených hrobů	596	349	478	162	75	596	12	458
Plocha hřbitova	5 041	5 464	5 634	3 361	5 331	5 041	12 527	15 306

Sledovaný kraj		Plzeňský											
Sledovaný okres		Klatovy											
Ukazatel - výsledky za okres / srovnání kraj	Okres	Kraj	Okr./kraj	Ukazatel - výsledky za okres / srovnání kraj	Okres	Kraj	Okr./kraj	Stav a vybavení	Okres	Okres v %	Kraj v %	Rozdíl	
Počet hřbitovů	104	461	22,56%	Rozbor vlastnictví hřbitovů				Stav hřbitovů					
Status a stav hřbitovů z pohledu fungování a formy				A. Vlastnictví plochy hřbitovů dle právní formy vlastníka (m²)									
Status				Celkem:									
Veřejné pohřebiště	82	389	21,08%	Církevní organizace	53 556	220 080	24,33%	Bez připomínky	1	1,0%	3,3%	-2,3%	
Neveřejné pohřebiště	18	60	30,00%	Město, obec	301 584	1 738 877	17,34%	Torzo hřbitova	2	1,9%	6,3%	-4,4%	
Zaniklé veřejné pohřebiště	3	8	37,50%	Nezisková organizace (z.s.)	1 593	1 593	100,00%	Park	0	0,0%	0,7%	-0,7%	
Zaniklé neveřejné pohřebiště	1	4	25,00%	Právnícká osoba mimo NNO	2 655	19 010	13,97%	Pietní místo	9	8,7%	5,2%	3,4%	
Ostatní	0	0	-	Fyzická osoba	806	4 040	19,95%	Administrativa					
Stav				Česká republika				Otevírací doba					
Funkční pohřebiště	77	342	22,51%	Ostatní	0	0	-	Uzamčen trvale	50	48,1%	40,3%	7,7%	
Nefunkční veřejné pohřebiště	2	14	14,29%	B. Podíl formy vlastnictví hřbitovů v rámci okresu				Neuzavírá se					
Nefunkční církevní pohřebiště	20	79	25,32%	Celkem:				Řád pohřebiště					
Pietní místo	4	17	23,53%	Církevní organizace	100,0%	100,0%	100,0%	Kontakt na správce	50	48,1%	49,7%	-1,6%	
Zaniklé pohřebiště	1	9	11,11%	Město, obec	14,7%	11,0%	133,6%	Vybavení					
Počet hřbitovů podle oblasti				Město, obec	83,0%	87,1%	95,3%	Hroby	73	70,2%	77,2%	-7,0%	
Počet hřbitovů v okrese / kraji celkem	104	461	22,56%	Nezisková organizace (z.s.)	0,4%	0,1%	549,2%	Hrobky	8	7,7%	11,3%	-3,6%	
Počet hřbitovů - oblasti Sudet v okrese / kraji	33	197	16,75%	Právnícká osoba mimo NNO	0,7%	1,0%	76,7%	Významné hrobky	3	2,9%	19,3%	-16,4%	
Počet hřbitovů - ostatní oblasti okresu / kraje	71	264	26,89%	Fyzická osoba	0,2%	0,2%	109,6%	Nové hroby	15	14,4%	10,2%	4,2%	
Neoznačené oblasti (Sudety?)	0	0	-	Česká republika	0,9%	0,6%	144,0%	Odstraněné hroby	2	1,9%	4,3%	-2,4%	
Plocha hřbitovů				Ostatní	0,0%	0,0%	-	Torza náhrobků	4	3,8%	1,7%	2,1%	
Okres a kraj celkem				C. Podíl formy vlastnictví v rámci kraje				Celkem:					
Plocha hřbitovů celkem (m ²)	363 392	1 998 250	18,19%	Církevní organizace	24,3%	100,0%	24,3%	Lapidárium	85	81,7%	82,4%	-0,7%	
Nezastavěná plocha (m ²)	354 908	1 974 758	17,97%	Město, obec	17,3%	100,0%	17,3%	Vyčištěná plocha	4	3,8%	4,1%	-0,3%	
Zastavěná plocha (m ²)	8 484	23 492	36,11%	Nezisková organizace (z.s.)	100,0%	100,0%	100,0%	Kolumbárium	48	46,2%	50,8%	-4,6%	
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	3 494	4 335	80,61%	Právnícká osoba mimo NNO	14,0%	100,0%	14,0%	Rozptylová loučka	12	11,5%	7,8%	3,7%	
Část okresu / kraje v oblasti Sudet v kraji				Fyzická osoba	20,0%	100,0%	20,0%	Vsyp ostatků	38	36,5%	25,8%	10,7%	
Výměra hřbitovů celkem (m ²)	119 384	745 217	16,02%	Česká republika	26,2%	100,0%	26,2%	Brána	0	0,0%	1,1%	-1,1%	
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	3 618	3 783	95,63%	Ostatní	-	-	-	Obřadní síň	0	0,0%	0,0%	0,0%	
Počet hřbitovů (Sudety) s plochou nad 0 m ²	33	197	16,75%	Největší hřbitov okresu dle plochy				Márnice					
Německé hroby				Hřbitov				Kaple					
Okres / kraj celkem				Klatovy				Kostel					
Počet německých hrobů	2 018	14 170	14,24%	<i>upřesnění hřbitova</i>	<i>městský</i>			Zvonice	50	48,1%	48,2%	-0,1%	
Počet neoznačených hrobů	1 205	2 958	40,74%	Plocha hřbitova (m ²)	43 084			Synagoga	17	16,3%	23,2%	-6,9%	
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	3 223	17 128	18,82%	Podíl na ploše hřbitova za okres	11,9%			Centrální kříž	7	6,7%	11,5%	-4,8%	
Prům.pocet něm. & neozn. hrobů / hřbitov	31	37	83,41%	Počet německých a neoznačených hrobů	0			Dům správce	54	51,9%	36,9%	15,0%	
Německé hroby v oblastech Sudet v okrese / kraji				Největší hřbitov okresu dle počtu německých a neoznačených hrobů				Správa hřbitva					
Počet německých hrobů	1 876	13 454	13,94%	Hřbitov				Popelnice					
Počet neoznačených hrobů	924	2 520	36,67%	Kašperské Hory				Kontejner					
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	2 800	15 974	17,53%	<i>upřesnění hřbitova</i>	<i>u kostela</i>			Jímka / skládka	10	9,6%	10,6%	-1,0%	
Počet hřbitovů bez německých hrobů	0	0	-	Počet německých a neozn. hrobů	478			Vodovodní řad	5	4,8%	5,0%	-0,2%	
Prům.pocet něm. & neozn. hrobů / hřbitov	85	81	104,64%	Plocha hřbitova	5 634			Studna	82	78,8%	80,7%	-1,8%	
								Nádrž s vodou					
								WC					

Sledovaný kraj	Plzeňský												
Sledovaný okres	Plzeň-jih												
Ukazatel - výsledky za okres / srovnání kraj	Okres	Kraj	Okr./kraj	Ukazatel - výsledky za okres / srovnání kraj	Okres	Kraj	Okr./kraj	Stav a vybavení	Okres	Okres v %	Kraj v %	Rozdíl	
Počet hřbitovů	64	461	13,88%	Rozbor vlastnictví hřbitovů				Stav hřbitovů					
Status a stav hřbitovů z pohledu fungování a formy				A. Vlastnictví plochy hřbitovů dle právní formy vlastníka (m²)									
Status				Celkem:									
Veřejné pohřebiště	54	389	13,88%	Církevní organizace	28 923	220 080	13,14%	Bez připomínky	1	1,6%	3,3%	-1,7%	
Neveřejné pohřebiště	9	60	15,00%	Město, obec	210 431	1 738 877	12,10%	Torzo hřbitova	2	3,1%	6,3%	-3,2%	
Zaniklé veřejné pohřebiště	0	8	0,00%	Nezisková organizace (z.s.)	0	1 593	0,00%	Park	0	0,0%	0,7%	-0,7%	
Zaniklé neveřejné pohřebiště	1	4	25,00%	Právnícká osoba mimo NNO	1 486	19 010	7,82%	Pietní místo	3	4,7%	5,2%	-0,5%	
Ostatní	0	0	-	Fyzická osoba	518	4 040	12,82%	Administrativa					
Stav				B. Podíl formy vlastnictví hřbitovů v rámci okresu									
Funkční pohřebiště	51	342	14,91%	Celkem:									
Nefunkční veřejné pohřebiště	1	14	7,14%	Církevní organizace	12,0%	11,0%	108,7%	Otevírací doba	62	96,9%	90,9%	6,0%	
Nefunkční církevní pohřebiště	10	79	12,66%	Město, obec	87,2%	87,1%	100,1%	Uzamčen trvale	25	39,1%	40,3%	-1,3%	
Pietní místo	1	17	5,88%	Nezisková organizace (z.s.)	0,0%	0,1%	0,0%	Neuzavírá se	6	9,4%	11,1%	-1,7%	
Zaniklé pohřebiště	1	9	11,11%	Právnícká osoba mimo NNO	0,6%	1,0%	64,6%	Řád pohřebiště	49	76,6%	71,6%	5,0%	
Počet hřbitovů podle oblasti				C. Podíl formy vlastnictví v rámci kraje									
Počet hřbitovů v okrese / kraji celkem	64	461	13,88%	Celkem:									
Počet hřbitovů - oblasti Sudet v okrese / kraji	11	197	5,58%	Církevní organizace	13,1%	100,0%	13,1%	Kontakt na správce	28	43,8%	49,7%	-5,9%	
Počet hřbitovů - ostatní oblasti okresu / kraje	53	264	20,08%	Město, obec	12,1%	100,0%	12,1%	Vybavení					
Neoznačené oblasti (Sudety?)	0	0	-	Nezisková organizace (z.s.)	0,0%	100,0%	0,0%	Hroby	44	68,8%	77,2%	-8,5%	
Plocha hřbitovů				Nezisková organizace (z.s.)									
Okres a kraj celkem				Právnícká osoba mimo NNO									
Plocha hřbitovů celkem (m ²)	241 358	1 998 250	12,08%	Fyzická osoba									
Nezastavěná plocha (m ²)	239 307	1 974 758	12,12%	Česká republika									
Zastavěná plocha (m ²)	2 051	23 492	8,73%	Ostatní									
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	3 771	4 335	87,00%	Ostatní									
Část okresu / kraje v oblasti Sudet v kraji				Největší hřbitov okresu dle plochy									
Výměra hřbitovů celkem (m ²)	68 149	745 217	9,14%	Hřbitov		Přeštice							
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	6 195	3 783	163,78%	<i>upřesnění hřbitova</i>		<i>městský</i>							
Počet hřbitovů (Sudety) s plochou nad 0 m ²	11	197	5,58%	Plocha hřbitova (m ²)		20 338							
Německé hroby				Podíl na ploše hřbitova za okres		8,4%							
Okres / kraj celkem				Počet německých a neoznačených hrobů		0							
Počet německých hrobů	457	14 170	3,23%	Největší hřbitov okresu dle počtu německých a neoznačených hrobů									
Počet neoznačených hrobů	59	2 958	1,99%	Hřbitov		Bukovec							
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	516	17 128	3,01%	<i>upřesnění hřbitova</i>		<i>obecní</i>							
Prům.počet něm. & neozn. hrobů / hřbitov	8	37	21,70%	Počet německých a neozn. hrobů		162							
Německé hroby v oblastech Sudet v okrese / kraji				Plocha hřbitova		3 361							
Počet německých hrobů	416	13 454	3,09%										
Počet neoznačených hrobů	45	2 520	1,79%										
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	461	15 974	2,89%										
Počet hřbitovů bez německých hrobů	0	0	-										
Prům.počet něm. & neozn. hrobů / hřbitov	42	81	51,68%										

Sledovaný kraj		Plzeňský											
Sledovaný okres		Plzeň-město											
Ukazatel - výsledky za okres / srovnání kraj	Okres	Kraj	Okr./kraj	Ukazatel - výsledky za okres / srovnání kraj	Okres	Kraj	Okr./kraj	Stav a vybavení	Okres	Okres v %	Kraj v %	Rozdíl	
Počet hřbitovů	29	461	6,29%	Rozbor vlastnictví hřbitovů				Stav hřbitovů					
Status a stav hřbitovů z pohledu fungování a formy				A. Vlastnictví plochy hřbitovů dle právní formy vlastníka (m²)				Bez připomínky					
Status				Celkem:				0					
Veřejné pohřebiště	26	389	6,68%	Církevní organizace	21 423	220 080	9,73%	Torzo hřbitova					
Neveřejné pohřebiště	2	60	3,33%	Město, obec	372 309	1 738 877	21,41%	1					
Zaniklé veřejné pohřebiště	0	8	0,00%	Nezisková organizace (z.s.)	0	1 593	0,00%	0,0%					
Zaniklé neveřejné pohřebiště	1	4	25,00%	Právnícká osoba mimo NNO	0	19 010	0,00%	0,7%					
Ostatní	0	0	-	Fyzická osoba	0	4 040	0,00%	Pietní místo					
Stav				B. Podíl formy vlastnictví hřbitovů v rámci okresu				Administrativa					
Funkční pohřebiště	23	342	6,73%	Celkem:				Otevírací doba					
Nefunkční veřejné pohřebiště	0	14	0,00%	Církevní organizace	5,4%	11,0%	49,3%	28					
Nefunkční církevní pohřebiště	5	79	6,33%	Město, obec	94,6%	87,1%	108,5%	14					
Pietní místo	1	17	5,88%	Nezisková organizace (z.s.)	0,0%	0,1%	0,0%	48,3%					
Zaniklé pohřebiště	0	9	0,00%	Právnícká osoba mimo NNO	0,0%	1,0%	0,0%	17,2%					
Počet hřbitovů podle oblasti				C. Podíl formy vlastnictví v rámci kraje				Řád pohřebiště					
Počet hřbitovů v okrese / kraji celkem	29	461	6,29%	Celkem:				23					
Počet hřbitovů - oblasti Sudet v okrese / kraji	2	197	1,02%	Církevní organizace	19,7%	100,0%	19,7%	79,3%					
Počet hřbitovů - ostatní oblasti okresu / kraje	27	264	10,23%	Město, obec	21,4%	100,0%	21,4%	17					
Neoznačené oblasti (Sudety?)	0	0	-	Nezisková organizace (z.s.)	0,0%	100,0%	0,0%	58,6%					
Plocha hřbitovů				Největší hřbitov okresu dle plochy				Kontakt na správce					
Okres a kraj celkem				Hřbitov				Vybavení					
Plocha hřbitovů celkem (m ²)	393 732	1 998 250	19,70%	Doubravka				Hroby					
Nezastavěná plocha (m ²)	391 497	1 974 758	19,83%	<i>upřesnění hřbitova</i>				21					
Zastavěná plocha (m ²)	2 235	23 492	9,51%	<i>městský, Ústřední</i>				4					
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	13 577	4 335	313,22%	Plocha hřbitova (m ²)				3					
Část okresu / kraje v oblasti Sudet v kraji				Podíl na ploše hřbitova za okres				3					
Výměra hřbitovů celkem (m ²)	7 653	745 217	1,03%	Počet německých a neoznačených hrobů				10,3%					
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	3 827	3 783	101,15%					6					
Počet hřbitovů (Sudety) s plochou nad 0 m ²	2	197	1,02%					20,7%					
Německé hroby				Největší hřbitov okresu dle počtu německých a neoznačených hrobů				Odstraněné hroby					
Okres / kraj celkem				Hřbitov				Torza náhrobků					
Počet německých hrobů				Litice				Lapidárium					
Počet neoznačených hrobů	0	2 958	0,00%	<i>upřesnění hřbitova</i>				27					
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	168	17 128	0,98%	Počet německých a neozn. hrobů				1					
Prům.počet něm. & neozn. hrobů / hřbitov	6	37	15,59%	Plocha hřbitova				1					
Německé hroby v oblastech Sudet v okrese / kraji								Vyčištěná plocha					
Počet německých hrobů	80	13 454	0,59%					1					
Počet neoznačených hrobů	0	2 520	0,00%					12					
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	80	15 974	0,50%					Kolumbárium					
Počet hřbitovů bez německých hrobů	0	0	-					3					
Prům.počet něm. & neozn. hrobů / hřbitov	40	81	49,33%					Rozptylová loučka					
								3					
								Vsyp ostatků					
								3					
								Brána					
								0					
								Obřadní síň					
								0					
								Márnice					
								13					
								Kaple					
								1					
								Kostel					
								4					
								Zvonice					
								15					
								Synagoga					
								4					
								Centrální kříž					
								11					
								Dům správce					
								9					
								Správa hřbitva					
								15					
								Popelnice					
								1					
								Kontejner					
								5					
								Jímka / skládka					
								14					
								Vodovodní řad					
								3					
								Studna					
								12					
								Nádrž s vodou					
								12					
								WC					
								19					

Sledovaný kraj	Plzeňský													
Sledovaný okres	Plzeň-sever													
Ukazatel - výsledky za okres / srovnání kraj	Okres	Kraj	Okr./kraj	Ukazatel - výsledky za okres / srovnání kraj	Okres	Kraj	Okr./kraj	Stav a vybavení	Okres	Okres v %	Kraj v %	Rozdíl		
Počet hřbitovů	81	461	17,57%	Rozbor vlastnictví hřbitovů				Stav hřbitovů						
Status a stav hřbitovů z pohledu fungování a formy				A. Vlastnictví plochy hřbitovů dle právní formy vlastníka (m²)				Administrativa						
Status				Celkem:				Otevírací doba						
Veřejné pohřebiště	74	389	19,02%	Církevní organizace	276 887	1 995 794	13,87%	28 324	220 080	12,87%	72	88,9%	90,9%	-2,0%
Neveřejné pohřebiště	6	60	10,00%	Město, obec	243 697	1 738 877	14,01%	0	1 593	0,00%	26	32,1%	40,3%	-8,2%
Zaniklé veřejné pohřebiště	0	8	0,00%	Nezisková organizace (z.s.)	0	1 593	0,00%	4 866	19 010	25,60%	6	7,4%	11,1%	-3,7%
Zaniklé neveřejné pohřebiště	1	4	25,00%	Právnícká osoba mimo NNO	4 866	19 010	25,60%	0	4 040	0,00%	64	79,0%	71,6%	7,4%
Ostatní	0	0	-	Fyzická osoba	0	4 040	0,00%	0	12 194	0,00%	46	56,8%	49,7%	7,1%
Stav				B. Podíl formy vlastnictví hřbitovů v rámci okresu				Vybavení						
Funkční pohřebiště	67	342	19,59%	Celkem:				Hroby						
Nefunkční veřejné pohřebiště	1	14	7,14%	Církevní organizace	100,0%	100,0%	100,0%	65	80,2%	77,2%	3,0%			
Nefunkční církevní pohřebiště	10	79	12,66%	Město, obec	88,0%	87,1%	101,0%	6	7,4%	11,3%	-3,9%			
Pietní místo	0	17	0,00%	Nezisková organizace (z.s.)	0,0%	0,1%	0,0%	20	24,7%	19,3%	5,4%			
Zaniklé pohřebiště	3	9	33,33%	Právnícká osoba mimo NNO	1,8%	1,0%	184,5%	10	12,3%	10,2%	2,2%			
Počet hřbitovů podle oblasti				C. Podíl formy vlastnictví v rámci kraje				Významné hroby						
Počet hřbitovů v okrese / kraji celkem	81	461	17,57%	Celkem:				Nové hroby						
Počet hřbitovů - oblasti Sudet v okrese / kraji	32	197	16,24%	Církevní organizace	12,9%	100,0%	12,9%	2	2,5%	4,3%	-1,9%			
Počet hřbitovů - ostatní oblasti okresu / kraje	49	264	18,56%	Město, obec	14,0%	100,0%	14,0%	2	2,5%	1,7%	0,7%			
Neoznačené oblasti (Sudety?)	0	0	-	Nezisková organizace (z.s.)	0,0%	100,0%	0,0%	2	2,5%	2,5%	0,0%			
Plocha hřbitovů				Největší hřbitov okresu dle plochy				Torza náhrobků						
Okres a kraj celkem				Hřbitov				Lapidárium						
Plocha hřbitovů celkem (m ²)	276 887	1 998 250	13,86%	<i>upřesnění hřbitova</i>	Kralovice	Vyčištěná plocha								
Nezastavěná plocha (m ²)	273 759	1 974 758	13,86%	Plocha hřbitova (m ²)	městský	Kolumbárium								
Zastavěná plocha (m ²)	3 128	23 492	13,32%	Podíl na ploše hřbitova za okres	18 713	Rozptylová loučka								
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	3 418	4 335	78,86%	Počet hřbitovů za okres	6,8%	Vsyp ostatků								
Část okresu / kraje v oblasti Sudet v kraji				Největší hřbitov okresu dle počtu německých a neoznačených hrobů				Brána						
Výměra hřbitovů celkem (m ²)	110 600	745 217	14,84%	Hřbitov				Obřadní síň						
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	3 456	3 783	91,37%	<i>upřesnění hřbitova</i>	Vidžín	Márnice								
Počet hřbitovů (Sudety) s plochou nad 0 m ²	32	197	16,24%	Počet německých a neoznačených hrobů	obecní	Kaple								
Německé hroby				Největší hřbitov okresu dle počtu německých a neoznačených hrobů				Kostel						
Okres / kraj celkem				Hřbitov				Zvonice						
Počet německých hrobů	3 918	14 170	27,65%	Vidžín				Synagoga						
Počet neoznačených hrobů	658	2 958	22,24%	<i>upřesnění hřbitova</i>	obecní	Centrální kříž								
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	4 576	17 128	26,72%	Počet německých a neozn. hrobů	596	Dům správce								
Prům.počet něm. & neozn. hrobů / hřbitov	56	37	152,05%	Plocha hřbitova	5 041	Správa hřbitva								
Německé hroby v oblastech Sudet v okrese / kraji				Hřbitov				Popelnice						
Počet německých hrobů	3 613	13 454	26,85%	Vidžín				Kontejner						
Počet neoznačených hrobů	521	2 520	20,67%	<i>upřesnění hřbitova</i>	obecní	Jímka / skládka								
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	4 134	15 974	25,88%	Počet německých a neozn. hrobů	596	Vodovodní řad								
Počet hřbitovů bez německých hrobů	0	0	-	Plocha hřbitova	5 041	Studna								
Prům.počet něm. & neozn. hrobů / hřbitov	129	81	159,32%	Vidžín				Nádrž s vodou						
								WC						

Sledovaný kraj	Plzeňský												
Sledovaný okres	Rokycany												
Ukazatel - výsledky za okres / srovnání kraj	Okres	Kraj	Okr./kraj	Ukazatel - výsledky za okres / srovnání kraj	Okres	Kraj	Okr./kraj	Stav a vybavení	Okres	Okres v %	Kraj v %	Rozdíl	
Počet hřbitovů	47	461	10,20%	Rozbor vlastnictví hřbitovů				Stav hřbitovů					
Status a stav hřbitovů z pohledu fungování a formy				A. Vlastnictví plochy hřbitovů dle právní formy vlastníka (m²)				Administrativa					
Status				Celkem:				Otevírací doba					
Veřejné pohřebiště	38	389	9,77%	Církevní organizace	179 940	1 995 794	9,02%	26 252	42	89,4%	90,9%	-1,5%	
Neveřejné pohřebiště	5	60	8,33%	Město, obec	26 252	220 080	11,93%	149 330	15	31,9%	40,3%	-8,4%	
Zaniklé veřejné pohřebiště	4	8	50,00%	Nezisková organizace (z.s.)	149 330	1 738 877	8,59%	0	2	4,3%	11,1%	-6,8%	
Zaniklé neveřejné pohřebiště	0	4	0,00%	Právnícká osoba mimo NNO	0	1 593	0,00%	3 670	37	78,7%	71,6%	7,1%	
Ostatní	0	0	-	Fyzická osoba	688	4 040	17,03%	0	18	38,3%	49,7%	-11,4%	
Stav				B. Podíl formy vlastnictví hřbitovů v rámci okresu				Vybavení					
Funkční pohřebiště	37	342	10,82%	Celkem:	100,0%	100,0%	100,0%	Církevní organizace	30	63,8%	77,2%	-13,4%	
Nefunkční veřejné pohřebiště	0	14	0,00%	Církevní organizace	14,6%	11,0%	132,3%	Město, obec	2	4,3%	11,3%	-7,0%	
Nefunkční církevní pohřebiště	6	79	7,59%	Město, obec	83,0%	87,1%	95,3%	Nezisková organizace (z.s.)	3	6,4%	19,3%	-12,9%	
Pietní místo	2	17	11,76%	Nezisková organizace (z.s.)	0,0%	0,1%	0,0%	Právnícká osoba mimo NNO	4	8,5%	10,2%	-1,7%	
Zaniklé pohřebiště	2	9	22,22%	Právnícká osoba mimo NNO	2,0%	1,0%	214,1%	Fyzická osoba	3	6,4%	19,3%	-12,9%	
Počet hřbitovů podle oblasti				C. Podíl formy vlastnictví v rámci kraje				Administrativa					
Počet hřbitovů v okrese / kraji celkem	47	461	10,20%	Celkem:	9,0%	100,0%	9,0%	Církevní organizace	11,9%	100,0%	11,9%		
Počet hřbitovů - oblasti Sudet v okrese / kraji	0	197	0,00%	Církevní organizace	11,9%	100,0%	11,9%	Město, obec	8,6%	100,0%	8,6%		
Počet hřbitovů - ostatní oblasti okresu / kraje	47	264	17,80%	Město, obec	8,6%	100,0%	8,6%	Nezisková organizace (z.s.)	0,0%	100,0%	0,0%		
Neoznačené oblasti (Sudety?)	0	0	-	Nezisková organizace (z.s.)	0,0%	100,0%	0,0%	Právnícká osoba mimo NNO	19,3%	100,0%	19,3%		
Plocha hřbitovů				Největší hřbitov okresu dle plochy				Administrativa					
Okres a kraj celkem				Hřbitov				Vybavení					
Plocha hřbitovů celkem (m ²)	179 940	1 998 250	9,00%	<i>upřesnění hřbitova</i>	<i>městský</i>			Hroby	30	63,8%	77,2%	-13,4%	
Nezastavěná plocha (m ²)	177 163	1 974 758	8,97%	Plocha hřbitova (m ²)	28 130			Hrobky	2	4,3%	11,3%	-7,0%	
Zastavěná plocha (m ²)	2 777	23 492	11,82%	Podíl na ploše hřbitova za okres	15,6%			Významné hrobky	3	6,4%	19,3%	-12,9%	
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	3 829	4 335	88,32%	Počet německých a neoznačených hrobů	0			Nové hroby	4	8,5%	10,2%	-1,7%	
Část okresu / kraje v oblasti Sudet v kraji				Největší hřbitov okresu dle počtu německých a neoznačených hrobů				Administrativa					
Výměra hřbitovů celkem (m ²)	0	745 217	0,00%	Hřbitov	Rokycany			Odstraněné hroby	2	4,3%	4,3%	-0,1%	
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	-	3 783	#####	<i>upřesnění hřbitova</i>	<i>u kostela, zaniklý</i>			Torza náhrobků	0	0,0%	1,7%	-1,7%	
Počet hřbitovů (Sudety) s plochou nad 0 m ²	0	197	0,00%	Počet německých a neozn. hrobů	12			Lapidárium	40	85,1%	82,4%	2,7%	
Německé hroby				Plocha hřbitova				Administrativa					
Okres / kraj celkem				Hřbitov				Vybavení					
Počet německých hrobů	18	14 170	0,13%	<i>upřesnění hřbitova</i>	<i>u kostela, zaniklý</i>			Vyčištěná plocha	3	6,4%	4,1%	2,3%	
Počet neoznačených hrobů	0	2 958	0,00%	Počet německých a neozn. hrobů	12			Kolumbárium	25	53,2%	50,8%	2,4%	
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	18	17 128	0,11%	Plocha hřbitova	12 527			Rozptylová loučka	1	2,1%	7,8%	-5,7%	
Prům.počet něm. & neozn. hrobů / hřbitov	0	37	1,03%					Vsyp ostatků	12	25,5%	25,8%	-0,3%	
Německé hroby v oblastech Sudet v okrese / kraji								Administrativa					
Počet německých hrobů	0	13 454	0,00%					Brána	1	2,1%	1,1%	1,0%	
Počet neoznačených hrobů	0	2 520	0,00%					Obřadní síň	0	0,0%	0,0%	0,0%	
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	0	15 974	0,00%					Márnice	29	61,7%	57,0%	4,7%	
Počet hřbitovů bez německých hrobů	0	0	-					Kaple	2	4,3%	4,1%	0,1%	
Prům.počet něm. & neozn. hrobů / hřbitov	-	81	#####					Kostel	2	4,3%	3,3%	1,0%	
								Zvonice	20	42,6%	48,2%	-5,6%	
								Synagoga	18	38,3%	23,2%	15,1%	
								Centrální kříž	7	14,9%	11,5%	3,4%	
								Dům správce	16	34,0%	36,9%	-2,8%	
								Správa hřbitva	14	29,8%	21,9%	7,9%	
								Popelnice	9	19,1%	15,2%	4,0%	
								Kontejner	3	6,4%	4,6%	1,8%	
								Jímka / skládka	2	4,3%	10,6%	-6,4%	
								Vodovodní řad	4	8,5%	5,0%	3,5%	
								Studna	40	85,1%	80,7%	4,4%	
								Nádrž s vodou	22	46,8%	38,2%	8,6%	
								WC	21	44,7%	44,0%	0,6%	

Sledovaný kraj		Plzeňský										
Sledovaný okres		Tachov										
Ukazatel - výsledky za okres / srovnání kraj	Okres	Kraj	Okr./kraj	Ukazatel - výsledky za okres / srovnání kraj	Okres	Kraj	Okr./kraj	Stav a vybavení	Okres	Okres v %	Kraj v %	Rozdíl
Počet hřbitovů	85	461	18,44%	Rozbor vlastnictví hřbitovů				Stav hřbitovů				
Status a stav hřbitovů z pohledu fungování a formy				A. Vlastnictví plochy hřbitovů dle právní formy vlastníka (m²)				Administrativa				
Status				Celkem:								
Veřejné pohřebiště	69	389	17,74%	Církevní organizace	23 728	220 080	10,78%	Bez připomínky	4	4,7%	3,3%	1,5%
Neveřejné pohřebiště	15	60	25,00%	Město, obec	274 411	1 738 877	15,78%	Torzo hřbitova	8	9,4%	6,3%	3,1%
Zaniklé veřejné pohřebiště	1	8	12,50%	Nezisková organizace (z.s.)	0	1 593	0,00%	Park	3	3,5%	0,7%	2,9%
Zaniklé neveřejné pohřebiště	0	4	0,00%	Právnícká osoba mimo NNO	6 333	19 010	33,31%	Pietní místo	6	7,1%	5,2%	1,9%
Ostatní	0	0	-	Fyzická osoba	0	4 040	0,00%	Administrativa				
Stav				Česká republika				Otevírací doba				
Funkční pohřebiště	48	342	14,04%	Ostatní	0	0	-	Uzamčen trvale	28	32,9%	40,3%	-7,4%
Nefunkční veřejné pohřebiště	7	14	50,00%	B. Podíl formy vlastnictví hřbitovů v rámci okresu				Neuzavírá se				
Nefunkční církevní pohřebiště	19	79	24,05%	Celkem:				Řád pohřebiště				
Pietní místo	9	17	52,94%	Církevní organizace	7,6%	11,0%	69,1%	Kontakt na správce	39	45,9%	49,7%	-3,8%
Zaniklé pohřebiště	2	9	22,22%	Město, obec	88,2%	87,1%	101,2%	Vybavení				
Počet hřbitovů podle oblasti				Nezisková organizace (z.s.)	0,0%	0,1%	0,0%	Hroby	78	91,8%	77,2%	14,5%
Počet hřbitovů v okrese / kraji celkem	85	461	18,44%	Právnícká osoba mimo NNO	2,0%	1,0%	213,6%	Hrobky	25	29,4%	11,3%	18,1%
Počet hřbitovů - oblasti Sudet v okrese / kraji	85	197	43,15%	Fyzická osoba	0,0%	0,2%	0,0%	Významné hrobky	37	43,5%	19,3%	24,2%
Počet hřbitovů - ostatní oblasti okresu / kraje	0	264	0,00%	Česká republika	2,2%	0,6%	356,2%	Nové hroby	3	3,5%	10,2%	-6,7%
Neoznačené oblasti (Sudety?)	0	0	-	Ostatní	0,0%	0,0%	-	Odstraněné hroby	8	9,4%	4,3%	5,1%
Plocha hřbitovů				C. Podíl formy vlastnictví v rámci kraje				Torza náhrobků				
Okres a kraj celkem				Celkem:				Lapidárium				
Plocha hřbitovů celkem (m ²)	311 246	1 998 250	15,58%	Církevní organizace	10,8%	100,0%	10,8%	Vyčištěná plocha	3	3,5%	4,1%	-0,6%
Nezastavěná plocha (m ²)	308 495	1 974 758	15,62%	Město, obec	15,8%	100,0%	15,8%	Kolumbárium	36	42,4%	50,8%	-8,4%
Zastavěná plocha (m ²)	2 751	23 492	11,71%	Nezisková organizace (z.s.)	0,0%	100,0%	0,0%	Rozptylová loučka	6	7,1%	7,8%	-0,8%
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	3 662	4 335	84,48%	Právnícká osoba mimo NNO	33,3%	100,0%	33,3%	Vsyp ostatků	20	23,5%	25,8%	-2,3%
Část okresu / kraje v oblasti Sudet v kraji				Fyzická osoba	0,0%	100,0%	0,0%	Brána	0	0,0%	1,1%	-1,1%
Výměra hřbitovů celkem (m ²)	311 246	745 217	41,77%	Česká republika	55,6%	100,0%	55,6%	Obřadní síň	0	0,0%	0,0%	0,0%
Průměrná výměra hřbitova (m ²)	3 662	3 783	96,80%	Ostatní	-	-	-	Márnice	45	52,9%	57,0%	-4,1%
Počet hřbitovů (Sudety) s plochou nad 0 m ²	85	197	43,15%	Největší hřbitov okresu dle plochy				Kaple				
Německé hroby				Hřbitov				Kostel				
Okres / kraj celkem				Tachov				Zvonice				
Počet německých hrobů	4 363	14 170	30,79%	<i>upřesnění hřbitova</i>	<i>městský</i>			Synagoga	6	7,1%	23,2%	-16,2%
Počet neoznačených hrobů	597	2 958	20,18%	Plocha hřbitova (m ²)	23 425			Centrální kříž	6	7,1%	11,5%	-4,4%
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	4 960	17 128	28,96%	Podíl na ploše hřbitova za okres	7,5%			Dům správce	24	28,2%	36,9%	-8,6%
Prům.poč. něm. & neozn. hrobů / hřbitov	58	37	157,06%	Počet německých a neoznačených hrobů	22			Správa hřbitva	14	16,5%	21,9%	-5,4%
Německé hroby v oblastech Sudet v okrese / kraji				Největší hřbitov okresu dle počtu německých a neoznačených hrobů				Popelnice				
Počet německých hrobů	4 363	13 454	32,43%	Hřbitov				Kontejner				
Počet neoznačených hrobů	597	2 520	23,69%	Stříbro				Jímka / skládka				
Celkový počet hrobů (něm. & neozn.)	4 960	15 974	31,05%	<i>upřesnění hřbitova</i>	<i>městský</i>			Vodovodní řad	2	2,4%	5,0%	-2,6%
Počet hřbitovů bez německých hrobů	0	0	-	Počet německých a neozn. hrobů	458			Studna	74	87,1%	80,7%	6,4%
Prům.poč. něm. & neozn. hrobů / hřbitov	58	81	71,96%	Plocha hřbitova	15 306			Nádrž s vodou	21	24,7%	38,2%	-13,5%
								WC				

Dokumentace historických německých hřbitovů na území Plzeňského kraje

Vydalo Omnium Nord z.s.
Texty Jakub Děd, Barbora Větrovská
Fotografie Jakub Děd, Barbora Větrovská
Grafická úprava Barbora Větrovská
Praha 2022

Tato publikace vznikla ve spolupráci se spolkem Omni Cimiterium z.s.

Publikace vznikla v rámci projektu „Dokumentace historických německých hřbitovů na území Plzeňského kraje“, který byl realizován s podporou Rady vlády pro národnostní menšiny v roce 2022 v rámci programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků pro rok 2022.

Realizační tým:
Barbora Větrovská, Jakub Děd, Amálie Nikodýmová

Kompletní fotodokumentace je k dispozici na webu www.cimiterium.cz